

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Adopce z pohledu homosexuálních párů

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Autor: Adéla Schmidtová

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Ondrášek Ph.D.

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Adopce z pohledu homosexuálních párů*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 29. července 2021

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vědoucemu mé bakalářské práce Mgr. Stanislavu Ondráškovi, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup a čas věnovaný této bakalářské práci. Velké poděkování patří informantů, kteří byli ochotni poskytnou rozhovor na toto téma.

Adopce z pohledu homosexuálních párů

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá pohledem homosexuálních párů na adopci následně názoru homosexuálních párů na adopci. Práce vznikla proto, že v dnešní době je toto téma stále aktuálnější ještě společně s povolením stejnopohlavního manželství. Cílem bakalářské práce je zjistit, jaký mají postoj a názor homosexuální páry na adopci.

Teoretická část se zabývá adoptí v České republice s porovnáním adopce Evropských zemích, pojmem coming out a sociálními službami pro LGBT komunitu.

V praktické části je charakterizován výzkumný soubor, který tvořilo 8 homosexuálních párů. Pro sběr dat byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie, metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru. Otázky v rozhovoru byly stanoveny z výzkumných otázek a teoretických poznatků. Před začátkem rozhovorů byli informanti seznámeni s průběhem rozhovoru a byli ubezpečeni, že rozhovory jsou zcela anonymní a budou použity výhradně pro bakalářskou práci. Rozhovory byly doslovně přepsány a poté byla provedena analýza otevřeného kódování.

Po provedeném výzkumu byl naplněn cíl a zodpovězeno na výzkumné otázky. Z výsledků je patrné, že postoj homosexuálních párů k adopci je velice kladný. Uvítali by přisojení si dítěte od partnera či partnerky. Ve výsledcích informanti uvedli, že při povolení adopce homosexuálními páry snížily finanční náklady státu na dětské domovy, pokud by byla povolena adopce homosexuálními páry, dítěti by chyběl vzor opačného pohlaví. Povolením stejnopohlavního manželství by měly vzniknout i stejná práva jako mají ostatní občané.

V závěru práce je uvedeno možné využití této práce. Práce může posloužit pro lepší informovanost společnosti o povolení adopce homosexuálními páry nebo zlepšit povědomí sociálních pracovníků na Odporu sociálně-právní ochraně dětí.

Klíčová slova

adopce; homosexuální páry; názor; LGBT komunita; stejnopohlavní manželství

Adoption from the perspective of homosexual

Abstract

This bachelor's thesis examines the views of gay couples on adoption. The thesis was written because this topic is even more relevant together with the permission of same-sex marriage nowadays. The aim of this bachelor thesis is to find out the attitude and opinion of homosexual couples on adoption.

The theoretical part deals with adoption in the Czech Republic with a comparison of adoption in European countries, the concept of coming out and social services for the LGBT community.

The practical part characterizes the researched population, which consists of 8 homosexual couples. For data collection, a qualitative research strategy, a survey method and a semi-structured interview technique were chosen. The interview questions were determined from the research questions and theoretical findings. Before the interviews began, the informants were briefed on the interview process and were assured that the interviews were completely anonymous and would be used exclusively for the bachelor's thesis. The interviews were transcribed verbatim and then open coding analysis was conducted.

After the research was conducted, the objective was met and the research questions were answered. The results show that the attitude of gay couples towards adoption is very positive. They would welcome adopting a child from their partner. In the results, the informants stated that if adoption by homosexual couples was allowed, the financial cost to the state for children's homes would decrease; if adoption by homosexual couples was allowed, the child would lack a role model of the opposite sex. Allowing same-sex marriage would also create the same rights as other citizens.

The thesis concludes with a possible application of this work. The thesis can serve to better inform the society about allowing adoption by same-sex couples or to improve the awareness of social workers at the Department of Child Welfare.

Key words

Adoption; gay couples; opinion; LGBT community; same-sex marriage

Obsah

Úvod	7
1 Adopce.....	8
1.1 Adopce dětí homosexuálními páry v ČR	8
1.1.1 Adopce dětí homosexuálními páry v Evropě.....	9
1.2 Coming out.....	12
1.2.1 Vliv coming outu na život jedince	13
1.2.2 Sociální exkluze a diskriminace homosexuálních párů v České republice.....	14
1.2.3 Sexuální orientace a sexuální identita pohledem společnosti	16
1.3 Sociální služby pro LGBT komunitu.....	16
1.3.1 LGBT komunity v Evropských zemích.....	19
2 Cíl práce a výzkumné otázky	21
2.1 Cíl práce.....	21
2.2 Výzkumné otázky	21
3 Metodika	22
3.1 Použitá metoda.....	22
3.2 Výzkumný soubor a sběr dat	23
3.3 Etika výzkumu	23
4 Analýza dat	25
4.1 Názor homosexuálních párů na adopci.....	26
4.2 Faktory ovlivňující názor společnosti na povolení adopce	30
4.3 Názor na stejnopohlavní manželství.....	33
5 Shrnutí výsledků a diskuze.....	37
5.1 Názor na adopci homosexuálních párů.....	37
5.2 Faktory ovlivňující názor společnosti na povolení adopce	40
5.3 Názor na stejnopohlavní manželství.....	41
6 Závěr	44
7 Seznam literatury a zdrojů.....	46
8 Seznam příloh.....	51
9 Seznam zkratk	52

Úvod

Homosexuální páry a adopce jsou velmi často diskutovaná témata, právě proto jsem si je vybrala jako téma bakalářské práce. Setkávám se ve svém okolí s homosexuálními páry, které si přejí mít děti. Po absolvování praxe v dětském domově mě to ještě více utvrdilo v tom, že se chci sama dozvědět více o této problematice. Mnoho dětí žije v dětských domovech a některé z nich ani nepoznaly, co je to rodina. Každé dítě si zaslouží mít rodinu a být milován rodiči.

Adopce homosexuálními páry v České republice stále není možná. Není možné si ani přiosvojit dítě partnera. S otázkou adopce souvisí i povolení stejnopohlavního manželství, které by mělo být povoleno se stejnými právy jako manželství. Lesbickým párů v České republice není umožněno ani umělé oplodnění. Osvojení dítěte je možné jednou osobou. Některé země v Evropě umožňují adopci homosexuálním párům už několik let. Jsou ale i takové země, kde není možnost ani registrovaného partnerství.

Každý si může v životě projít coming outem avšak pro homosexuální jednotlivce to může představovat různé následky, především po jejich psychické stránce. V České republice existují služby, které se zabývají tématem coming outu u lidí s homosexuální orientací. LGBT lidé se potýkají ve svém okolí s diskriminací kvůli své orientaci. Lidé mají právo na určení své sexuální identity. V některých zemích je projevení homosexuální orientace zakázáno.

Sociální služby pro LGBT lidi nejsou přímo vyhraněny. Jedna ze služeb, která je v některých organizacích poskytována je poradenství například v rámci coming outu či při onemocnění HIV/AIDS. V jiných zemích jsou služby poskytovány v rámci různých organizací.

Ve výzkumné části jsou uvedeny výsledky, které vznikly z rozhovorů s informanty. Je zde vyhodnocení jednotlivých výzkumných otázek, které znějí: „*Jaký postoj mají homosexuální páry vůči adopci?*“, „*Jaké faktory ovlivňují názory společnosti na adopci homosexuálními páry?*“, „*Jaký postoj mají homosexuální páry ke stejnopohlavnímu manželství?*“ Výsledky jsou graficky zpracovány a interpretovány. V diskuzi jsou tyto výsledky shrnuty a porovnávány s dostupnou literaturou.

1 Adopce

Úvodem této kapitoly, se zaměřím na pojem adopce neboli osvojení podle Českého práva. V právních předpisech České republiky se setkáme pouze s termínem osvojení (Bubleová et al., 2018). Jelikož některé páry nebo manželé nemohou mít děti přirozenou cestou existuje pro ně v České republice možnost osvojení.

Dle §794 Hlava druhá zákona č.89/2012 Sb., občanský zákoník definuje pojem osvojení takto: „*Osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní.*“ Předpoklady pro osvojení podle §795: „*Předpokladem osvojení je takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu. Osvojení nezletilého musí být v souladu s jeho zájmy.*“ Dříve osvojení upravoval zákon č. 94/1963 Sb., zákon o rodině. V tomto zákoně byly stanovené podmínky osvojení podle §64 odst. 1 a 2 zákona č. 94/1963 Sb., takto: „*Osvojitelem se může stát pouze fyzická osoba, která je způsobilá k právním úkonům, je svéprávná a zaručuje se, že osvojení osvojence bude ku prospěchu jeho života.*“ Bubleová et al. (2018) uvádí, že osvojení patří mezi nejvyšší právní formou náhradní rodinné péče. Dítě, které je v osvojení získává s osvojenci stejné postavení jako biologické dítě. Mezi původní rodinou dítěte zanikají při osvojení všechna vzájemná práva a povinnosti. Na základě pravomocného rozhodnutí soudu se do knihy narození napíše osvojitel či osvojitelé.

1.1 Adopce dětí homosexuálními páry v ČR

V této části kapitoly se budu zabývat otázkou adopcí homosexuálních párů v České republice a registrovaným partnerstvím. V České republice mají homosexuální páry přiznána některá práva jako heterosexuální páry. V poslední letech se zvyšuje otázka homosexuálních párů na stejnopohlavní manželství a adopci neboli osvojení. V roce 1961 v tehdejší Československé republice byla homosexualita dekriminována. Po Sametové revoluci byl přijat „antidiskriminační zákon“ k rovnoprávnosti gayů a leseb, aby nebyli diskriminováni podle své sexuální orientace. Internetový portál Amnesty International uvádí, že od roku 2006 je v České republice povoleno registrované partnerství, které pro stejnopohlavní páry přináší vzájemná práva a povinnosti se vstupem do registrovaného partnerství. Registrované partnerství nemá v České republice stejnou váhu jako manželství. Je zde rozdíl mezi případným úmrtím jednoho z partnera, kdy druhému partnerovi nevzniká nárok na vdovský důchod. Dalším příkladem může být, že jim nevzniká společné jmění manželů, společné nájemní právo. Uzavřením registrovaného partnerství nevznikají partnerům vzájemné příbuzenské vztahy, nemají

právo na bezplatnou změnu příjmení nebo na dva dny volna na svatbu, jako je to v případě manželství (Amnesty International, ©2020).

V České republice nebylo doposud povoleno osvojení dítěte homosexuálními páry. Dítě si nemůže osvojit ani jeden z partnerů, a to jak heterogenního páru, tak i homosexuálního. Lesbickým párům není umožněno v České republice umělé oplodnění. U žádosti o umělé oplodnění je totiž potřeba žádost podat společně se svým partnerem, tedy mužem (Hamplová, 2019). Dle internetového portálu Dotyk.cz: Osvojit dítě v České republice si může i homosexuální jedinec. Pokud však homosexuální pár vstoupí do registrovaného partnerství adopce jim je automaticky zapovězena. Dále internetový portál Dotyk.cz uvádí deset důvodů pro povolení adopce stejnopohlavními páry nebo páry žijícími v registrovaném partnerství: Návrh zákona na adopci homosexuálních párů v roce 2016 byla zvažována otázka, kdyby jeden z biologických rodičů žijící v registrovaném partnerství náhle zemřel, aby jeho partner či partnerka mohla osvojit a tím ochránit biologické dítě zemřelého rodiče. Dle psychologie a vědy je také prokázáno, že osvojené dítě homosexuálními páry má běžný vývoj, jako kdyby žilo v tradiční rodině. Americká akademie pediatrií v roce 2006 vydala doporučení: „*Existuje dostatek důkazů o tom, že děti vychovávané rodiči stejného pohlaví si vedou stejně dobře jako děti vychovávané heterosexuálními rodiči. Více než 25 let výzkumu zdokumentovalo, že neexistuje vztah mezi sexuální orientací rodičů a zdravým emočním, psychosociálním a behaviorálním vývojem dítěte.*“ (Tramptová, 2019).

1.1.1 Adopce dětí homosexuálními páry v Evropě

V této kapitole bakalářské práce se budu zabývat otázkou adopcí dětí homosexuálními páry v Evropě s drobným přehledem i vstupování do registrovaného partnerství, stejnopohlavního manželství v jednotlivých zemích Evropy. Vybrala jsem převážně sousedící země s Českou republikou, kde je adopce i registrované partnerství, popřípadě stejnopohlavní manželství povoleno. Dále jsem vybrala země, kde není povolena adopce stejnopohlavními páry, registrované partnerství nebo stejnopohlavní manželství.

Německo

V Německu je adopce stejnopohlavními páry či manželskými homosexuální páry povolena. Byla uzákoněna v roce 2017 (Ire, 2017). Proti manželství byla Angela Merkelová. Když se hlasovalo o návrhu na adopci homosexuálními páry paní Merkelová pronesla: „*Pro mě je manželství, jak je v Ústavě, manželstvím muže a ženy, a proto jsem*

dnes návrh zákona nepodpořila.“ (Ire, 2017). Registrované partnerství má Německo uzákoněno již od roku 2001. V roce 2017 Německo uzákonilo homosexuální manželství. Nezměnily se podmínky homosexuálních párů pro adopci dětí. Jakmile homosexuální pár požádal o vstup do manželství, platí pro něj stejná práva a povinnosti jako pro heterosexuální manželství, a to i z pohledu adopce (Spiegel.de, 2017). Vedoucí Sdružení leseb a gayů v Berlíně a Braniborsku Jörg Steinert je rád za nový zákon, který staví homosexuály na stejnou úroveň jako heterosexuály (ČTK, 2017).

Belgie

Belgie je další zemí v Evropě, která povoluje uzavírání manželství homosexuálními páry. Ministerstvo zahraničních věcí uvádí na svých webových stránkách, že po uzavření manželství mají stejná práva a povinnosti, jako heterosexuální manželství. Manželství a částečné osvojení dítěte bylo schváleno v roce 2003. Mají zde jednu výjimku ohledně narození dítěte homosexuální ženě. Když se dítě narodí, tak její partnerka není právoplatně považována za druhého rodiče dítěte. Adopce homosexuálními manželstvími je zde zcela povolena (MVZ ČR, 2020). Právo homosexuálních párů nebo homosexuálních manželství na rovnoprávnou adopci dětí byla povolena v roce 2006 (Baird-Remba, 2013). Dále je v Belgii zakázána diskriminace v zaměstnání na základě sexuální orientace (Baird-Remba, 2013).

Rakousko

V Rakousku je možné od roku 2019 vstoupit do právoplatného homosexuálního manželství (Suda, Vintrová, 2020). Dle Redakce Gay magazín mohou rakouští homosexuální páry od roku 2013 zažádat o adopci dítěte od svého partnera. Společnou adopci stejnopohlavními páry bylo v Rakousku zakázáno zákonem. Tento zákon byl zrušen Rakouským ústavním soudem, protože byl protiústavní a neexistoval důvod, proč by si homosexuální páry nemohly dítě osvojit. Od roku 2013 je povolena společná adopce dítěte homosexuálními páry (Redakce Gay magazín, 2015). Verdikt Rakouského ústavního soudu odkazuje na Evropskou úmluvu o lidských právech, právo na soukromý a rodinný život. Pokud daná země umožňuje osvojení musí být právo nárok na adopci rovné a bez diskriminace (ČTK, 2015).

Island

Registrované partnerství je povoleno od roku 1996 a stejnopohlavní manželství od roku. Na Islandu se stejnopohlavní manželství těší velké podpoře a ani nikdo z parlamentu nehlasoval proti zákonu o stejnopohlavním manželství (Dwyer Arce, 2010). Islandské homosexuální páry mají od roku 2006 plné právo na adopci jako heterosexuální páry nebo manželství (Carnalnation, 2014). Lesbické páry mají právo na asistovanou reprodukci. Homosexuální páry mají kompletně odstraněnou diskriminaci gayů a lesbiček díky rodinnému právu (Gunnarsdottir, 2006).

Dánsko

V Dánsku byla zlegalizována homosexualita zákonodárci již v roce 1930. Dánsko bylo první zemí Evropské unie, kde bylo zákonem povoleno registrované partnerství. Stalo se tak 1. října 1989 (Kostlán, 2014). V roce 2012 bylo Dánům uzákoněno i stejnopohlavní manželství (Sørensen, 2012). Od roku 1999 je v Dánsku povolena adopce biologického dítěte jednoho z partnerů (Vlčová, 2007). Dánský parlament schválil v roce 2010 homosexuálním párům adopci dětí i z ústavů. Homosexuální páry či homosexuální manželství mají stejná práva na adopci jako heterosexuální páry nebo heterosexuální manželství (Veselá, 2010).

Slovensko

Na Slovensku nemají zatím povolené registrované partnerství. Slovenská republika se o prosazení zákona o registrovaném partnerství pokouší již několik let. Nynější prezidentka Zuzana Čaputová je pro, aby se uzákonilo registrované partnerství. Zuzana Čaputová prohlásila: *„Jsem za to, aby páry stejného pohlaví měly upravený rozsah práv. Větší právní jistotu. A může se to jmenovat i registrované partnerství. Preferuji to, aby dítě mělo biologickou matku a biologického otce. Ale jestliže má vyrůstat v ústavní péči, myslím si, že by mu bylo lépe s milujícími bytostmi, a je úplně jedno, jestli jsou stejného pohlaví.“* (Nečásková, 2019). Současná právní úprava zatím neumožňuje adopci dětí na Slovensku. V roce 2015 proběhlo referendum o rodině. Toto referendum však nedopadlo kladně (Barochová, 2015). Dle iDNES.cz v referendu měly Slováci odpovídat na 3 otázky a to, zda souhlasí s tím, aby:

1. Se manželstvím nemohlo nazývat žádné jiné soužití osob kromě svazku jednoho muže a jedné ženy.
2. Párům nebo skupinám osob stejného pohlaví nebylo umožněno osvojení (adopce) dětí a jejich následná výchova.

3. Školy nemohly vyžadovat účast dětí na vyučování v oblasti sexuální výchovy či eutanazie, pokud rodiče nebo děti samotné nesouhlasí s obsahem výuky.

Polsko

V Polsku podobně jako na Slovensku, již několik let řeší zákon o registrovaném partnerství. V Polsku stále není povoleno registrované partnerství ani stejnopohlavní manželství. (YourEurope, 2020). Jelikož není povoleno registrované partnerství ani stejnopohlavní manželství, Polsko nepovoluje ani adopci stejnopohlavními páry. Prezident, Andrej Duda by chtěl prosadit do Ústavy zákon o zákazu adopcí homosexuálními páry. V zákoně by bylo jasně vymezeno, kdo by si mohl dítě osvojit/adoptovat (ČTK, 2020). Papež František podpořil v Polsku registrované partnerství. Papež František uvedl v biografickém dokumentárním filmu Francesco: *„Homosexuálové mají právo žít v rodině. Jsou to děti boží a mají na rodinu právo... To, co je nutné udělat, je vytvořit zákon o registrovaných partnerstvích, aby tímto způsobem měli právní ochranu.“* (ČTK, Právo, 2020).

Chorvatsko

Chorvaté mají dáno přímo ústavním zákonem zákaz homosexuálního manželství. Podle jejich ústavy je manželství pouze svazek mezi mužem a ženou (Euractiv.com, 2013). Ačkoliv nemají v Chorvatsku povolené manželství v roce 2014 bylo schváleno registrované partnerství neboli „životní partnerství“. Dle zákona NN 92/14, 98/19 o partnerství osob stejného pohlaví článek 2 §40-49 osvojit dítě si může i homosexuální jedinec. Dále podle zákona může mít homosexuální jedinec osvojené dítě, může na svého homosexuálního partnera přepsat, že druhý partner bude jeho „přechodný“ poručník. Z „přechodného“ opatrovníka můžou partneri po 30 dnech zažádat o úplné poručenství nebo opatrovnictví. Podmínky pro splnění jsou stanoveny dle zákona článek 2 §40-§49.

1.2 Coming out

V této části kapitoly se budu zabývat definováním pojmu coming-out a jeho fázemi, vlivem coming outu na život jedince a dále ohrožení sociálních exkluzí a diskriminací v České republice.

Coming outem rozumíme poznání sebe sama. Člověk ať už heterosexuální či homosexuální poznává svou individualitu a sexuální orientaci. Období sebepoznání začíná obdobím adolescence může se však objevit dříve i později. U coming outu

nastávají dvě fáze, které se dají rozdělit do pěti bodů. Jedince prochází danými fázemi a fáze se mohou prolínat (Janošová, 2000). Jednotlivé fáze, které uvádí Janošová (2000):

1. Fáze zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace:

- a. *precoming out* - Jedinec si uvědomuje svou odlišnost, ale nedovede ji vyjádřit;
- b. *vlastní coming out* – člověk pojmenuje svou odlišnost. Svou sexuální identitu může zprvu odmítat, ale po čase ji přizná sám sobě a poté i jinému člověku.

2. Uspořádání života v jejím souladu:

- a. *Fáze explorace* – navazování prvních sexuálních vztahů a experimentace;
- b. *Fáze partnerství* – tvorba trvalejších sexuálních a partnerských vztahů odpovídajících celkovým citovým potřebám jedince;
- c. *Fáze integrace* – dotvoření hodnot, upevnění role jedince ve vnějším světě, integrace osobnosti.

Při procházení coming outem má jedinec úkol přijmout své odlišné cítění jako základ při vycházení ze svých budoucích úvah o své budoucnosti (Janošová, 2000).

1.2.1 Vliv coming outu na život jedince

Beňová et al. (2007) uvádí v oblasti rodičovských práv a s tím i spojené adopce. V České republice je toto spjato s předsudky a pověrami o tom, co je pro děti lepší. Zda je lépe vychovájí dva muži, dvě ženy nebo muž a žena. V České republice je mnoho homosexuálních rodin, které vychovávají své děti. Většinou vychovávají děti z předchozího vztahu či manželství, které bylo kvůli jednomu z partnerů nefunkční kvůli jeho sexuální orientaci. Podle zahraničních výzkumů se ukázalo, že je lepší vychovávat dítě dvěma milujícími rodiči bez rozdílu na pohlaví. Individuální adopce má na život homosexuálního páru zásadní vliv. Jedná se o to, že pokud zažádá o adopci jenom jeden z páru, muž či žena bez ohledu na sexuální orientaci, tak je adopce možná. Pokud, ale homosexuální pár je registrovaným párem, nemohou společně dítě adoptovat. Adopce dítěte partnera či partnerky není možná. I přes to, že spolu páry žijí několik let a řádně se starají o dítě, v případě úmrtí biologického rodiče, hrozí, že bude dítě dáno do ústavní péče. V případě úmrtí nebiologického rodiče dítěti nenáleží dědické právo ze zákona, pokud není sepsána závěť.

Coming outem se v České republice zabývá web S barvou ven. Tento web nabízí on-line poradnu, podpůrnou skupinu Najdi svou barvu, rodičovskou skupinu, LGBT-friendly odborné porady, linky důvěry, FB skupiny nebo nahlášení útoku. Dále jsou na webu k dispozici odborné články a videa od lidí, kteří si prošli coming outem. On-line poradna poskytuje možnost, aby si lesby, gayové, bisexuálové a transgenderové osoby (dále jen LGBT) mohli vybrat jednoho nebo i více z uvedených mentorů. S daným mentorem si člověk může popovídat o všem co ho trápí nebo zajímá o LGBT světě. Podpůrná skupina Najdi svou barvu se zabývá osobním setkáním leseb a gayů, kteří procházejí coming outem, chystají se na coming out či už ho mají za sebou. Tato skupina je vedena psychology a je určena pro všechny, kteří jsou starší 15 let. Skupina pořádá 1x do měsíce setkání od 18.00 hod. do 20.00 hod. a je poskytována zdarma. Rodičovská skupina je určena rodičům LGBT dětí, kteří se snaží pochopit orientaci dítěte nebo dítě chtějí podpořit. Setkání této skupiny probíhá 1x do měsíce a je poskytována bezplatně, pravidelná účast není povinností. Skupina je vedena psychology s dlouholetou zkušeností s LGBT lidmi a jejich rodinami. Na webu si lidé mohou najít odbornou poradnu, která jim pomůže v jejich nelehké životní situaci. Jsou zde poradny, kde se nemusí LGBT bát, že by byli odsouzeni za jejich orientaci. S barvou ven má na svých stránkách uvedený seznam linek důvěry. Tyto linky jsou zcela anonymní a většina z nich je poskytována bezplatně. Na linku důvěry se může obrátit kdokoliv, kdo si neví rady ve své životní situaci či chce pomoci někomu ve svém okolí (Sbarvouven.cz, ©2020)

1.2.2 Sociální exkluze a diskriminace homosexuálních párů v České republice

V této kapitole se budu zabývat sociálním vyloučením neboli exkluzí a diskriminací homosexuálních párů v České republice. Podle webových stránek ESF (2020) je sociální exkluze definována takto: „*Jako sociální vyloučení označujeme proces, v jehož rámci je jedinci, skupině jedinců či komunitě výrazně znesnadňován či zcela zamezován přístup ke zdrojům, pozicím a příležitostem, které umožňují zapojení do sociálních, ekonomických a politických aktivit majoritní společnosti.*“ Dále web ESF (2020) uvádí skupiny, kterých se sociální vyloučení týká:

- Nedostatečně vzdělané osoby,
- Dlouhodobě nebo opakovaně nezaměstnané,
- Lidé s mentálním či fyzickým handicapem,
- Osoby trpící nějakým druhem závislosti,
- Osaměle žijící důchodce,

- Imigranti,
- Příslušníky různé menšiny (etnických, náboženských, odlišně sexuálně orientovaných),
- Lidé, kteří se ocitli v těžké životní situaci, z níž se sami nedokáží dostat.

Homosexuálním párům v České republice je dle mého názoru znemožněno zapojení se do sociálních aktivit majoritní společnosti z hlediska rodinného života. Jak jsem již výše zmiňovala, homosexuální páry mohou uzavřít pouze registrované partnerství oproti právoplatnému manželskému svazku. Dále nemají možnost osvojit si oba partneři či partnerky dítě a jsou vylučováni i společností. V roce 2019 byl v České republice proveden výzkum Veřejným ochráncem práv Být LGBT + v Česku, Zkušenosti LGBT + lidí s předsudky, diskriminací, obtěžováním a násilím z nenávisť. V úvodní části výzkumu se zaměřovalo na otázku, do jaké míry se lesby, gayové, bisexuální a trans lidé v Česku cítí společensky akceptováni. Obecně bylo toto hodnocení spíše vyhovující. Dále se dle výzkumu ukázalo, že respondenti nemají kladný názor, když bude dítě vychovááno v páru osob stejného pohlaví, jelikož by se mohlo setkávat v kolektivu svých vrstevníků se šikanou. Podle dotázaných respondentů si jedna čtvrtina myslí, že gayové, lesby, trans a bisexuální lidé jsou v České republice stále diskriminováni a znevýhodňováni. Pro homosexuální páry dle výzkumu na otázku, Co by jim pomohlo, aby se jim v České republice žilo lépe, respondenti odpověděli, aby byla změněna opatření v oblasti rodinného života. Největší podporu od respondentů dostala otázka zpřístupnění stejnopohlavního manželství, poté následovalo uznání stejnopohlavního manželství napříč celou Evropskou unií a v neposlední řadě otázka ohledně zpřístupnění adopce stejnopohlavním párům (Šabatová, 2019).

Dále se dle výzkumu Být LGBT + v Česku, Zkušenosti LGBT + lidí s předsudky, diskriminací, obtěžováním a násilím z nenávisť budu zabývat otázkou diskriminace. Podle výzkumu se v posledních pěti letech cítí být diskriminována anebo obtěžována více než třetina dotázaných. Hlavní příčinou, proč se dotazovaní cítili diskriminováni, bylo kvůli své sexuální orientaci. Na druhou stranu se podle výzkumu ukázalo, že diskriminace pocíťovaná na základě genderové identity je častější než diskriminace ze strany sexuální orientace (Šabatová, 2019).

1.2.3 Sexuální orientace a sexuální identita pohledem společnosti

Richardsonová (2002) uvádí několik práv na sexuální identitě, jedním z nich je „právo na sexuální sebeurčení“ právem každého volit si svou sexuální identitu. Dále Richardsonová uvádí „právo na sexuální sebevyjádření.“ Z tohoto práva vychází, že každý, kdo patří k nějaké sexuální minoritě má právo na coming-out, a jako poslední „právo na sexuální seberealizaci“, toto právo říká, že jedinec by měl mít právo v rámci své identity jednat. Jedinec má právo zvolit si sexuální orientaci a identitu, nemusí spadat do předem daných sexuálních kategorií nebo všeobecně kategorií. Naopak pokud jedinci žádná z dostupných či akceptovaných kategorií nepodléhá jeho touhám, může se pohybovat v rozmezí více kategorií (Richardsonová, 2002). Fafejta (2016) uvádí, když má jedinec právo na coming-out neznamena to, že má i automaticky právo na obhajobu své sexuální identity či na sexuální život dle svých představ. Některé církve neodsuzují člověka za jeho sexuální orientaci, ale na druhé straně mu církve ani nepřiznávají právo, aby svou sexuální orientaci mohl obhájit či vůbec naplnit. V Rusku byl v roce 2013 přijat zákon, podle kterého se zakazuje propagovat „netradiční sexuální vztahy“ mezi nezletilými a stavět je zároveň na úroveň „tradičních“ vztahů (Fafejta, 2016). Znamená to například to, že učitelé, kteří jsou homosexuálně orientováni se nikde ve škole ani na veřejnosti nesmějí zmínit, o své orientaci, protože by to pro ně znamenalo propuštění ze zaměstnání. V květnu 2019 byl v České republice proveden průzkum veřejného mínění o Postoje veřejnosti k právům homosexuálů, kdy necelá polovina české populace v průzkumu uvedla, že přiznání k homosexualitě podle jejich názoru nezpůsobí žádné potíže v soužití s ostatními lidmi v daném městě či okolí. Druhá polovina respondentů se však domnívá, že by přiznání se k homosexualitě veřejně problémy způsobilo, ovšem většina respondentů, kteří si toto myslí, byli ve věku okolo 60 let. Největší podporu mají stejnopohlavní páry mezi svými heterosexuálními kamarády, kteří je podporují plně v nastolení rovných práv.

1.3 Sociální služby pro LGBT komunitu

V této části kapitoly se budu zabývat sociálními službami pro LGBT komunitu. V České republice není zatím žádná sociální služba, která by byla poskytována přímo pro homosexuály či homosexuální páry. Najdou se zde sociální služby, které neodsuzují osoby jen kvůli jejich sexuální orientaci. Lidé s homosexuální orientací mají stejná práva na poskytnutí sociálních služeb jako heterosexuální lidé. Většinou tyto služby souvisí s onemocněním AIDS nebo HIV.

HIV komunita

HIV komunitu vytvořila Česká společnost AIDS pomoc, z.s. HIV komunita nabízí několik sociálních služeb pro lidi, kteří mají HIV. Jednou z jejich sociálních služeb je Azylový dům (ICOS, 2020). Tento Azylový dům se nachází v Praze a funguje již od roku 1999. Je zde poskytována nepřetržitá pobytová služba. Posláním Azylového domu je poskytnutí individuální a důstojné pomoci pro osoby, které jsou HIV pozitivní a ocitly se v nepříznivé životní a sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Azylový dům pomáhá klientům co nejrychleji se začlenit zpět do společnosti. Služba je poskytována bez ohledu na sexuální, náboženskou či národnostní příslušnost osobám starších 18 let a to jak jednotlivé osobě, tak rodinám s dětmi, které jsou HIV pozitivní a ztratili střed nad hlavou. Dále je služba poskytována i osobám, které trpí tělesným, sluchovým, zrakovým, chronickým či jiným zdravotním postižením a osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto rizikovým chováním ohroženy. Azylový dům poskytuje stravu nebo zajištění stravy, pomáhá při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí - upevnění nebo obnovení kontaktu s rodinou, podpora pro začlenění na trh práce, pomoc při uplatňování zákonných nároků a pohledávek. Dále HIV komunita poskytuje služby ubytování, které je poskytováno v organizaci Dům světla a pracovně právní poradnu (ICOS, 2020). Pracovně právní poradna nabízí pomoc právníka. Osoby mohou právníka kontaktovat pomocí emailové adresy nebo poradenskou telefonní linkou. Hlavním cílem poradenské telefonní linky je podpořit zaměstnávání osob s HIV a odstranění bariér, které osobám brání v nalezení nebo udržení zaměstnání. Poradenská telefonní linka je určena pro osoby, které jsou HIV pozitivní, pro zaměstnavatele nebo zprostředkovatele zaměstnání (Česká společnost AIDS pomoc, © 2014).

Dům světla

Dům světla byl projektem České společnosti AIDS pomoc. Dům světla byl založen v roce 1999 s cílem poskytnutí pomoci lidem, kteří jsou HIV pozitivní a ocitli se v nepříznivé sociální nebo osobní situaci. Dům světla byl vybudován jako sociálně-azylové centrum. V České republice Dům světla poskytuje výhradně jako jediný službu osobám, které jsou HIV pozitivní. Dále je zde nabízeno bezplatné a anonymní testování na HIV (Česká společnost AIDS pomoc, 2019). Dům světla poskytuje ubytování pro osoby s HIV a AIDS pozitivním onemocněním. HIV a AIDS pozitivní osoby, mohou ubytování využít

i s partnery či rodinnými příslušníky. Ubytování Dům světla je poskytováno pouze ubytování nikoliv poskytnutí zdravotní či sociální péče (ICOS, 2020).

In IUSTITIA

In IUSTITIA byla založena v roce 2009. Posláním Poradny Justýna: *„Je zajištění sociálních služeb, právních informací a zastupování osobám dotčeným násilím z nenávisti a prevence násilím z nenávisti a projevů nesnášenlivosti, zejména rasismu, antisemitismu, islamofobie, homofobie a transfobie, genderového násilí, násilím z důvodu věku, zdravotního stavu, sociálního statusu či příslušnosti k subkultuře. Dále se In IUSTITIA zabývá zajištěním sociálních služeb a právních informací zvláště zranitelným obětem a ženám bez přístřeší (ohroženým bezdomovectvím), které jsou ohroženy násilím nebo se staly obětmi jakéhokoliv násilí.“* Poradna In IUSTITIA neboli Poradna Justýna se zaměřuje na osoby, které se setkali s problematikou násilím, poskytuje osvětu pro laickou i odbornou veřejnost. Poskytuje právní pomoc osobám, které se stali obětmi násilím nebo byly svědky násilím. Dále se snaží spolupracovat s ostatními organizacemi a medií a pomáhá tak od diskriminace těchto lidí (In IUSTITIA, ©2018). V poradně In IUSTITIA (©2018) jsou klientům poskytovány tyto služby:

- právní informace.
- sociální poradenství.
- bezplatné právní zastoupení.

U sociálního poradenství je poskytováno základní a odborné sociální poradenství dle zákona o sociálních službách. Jsou poskytovány služby jako základní krizová intervence, řešení osobních záležitostí související s útokem, zprostředkování psychologické či terapeutické pomoci v případě potřeby. Právní informace jsou poskytovány dle zákona o obětech trestných činů. Poskytují se například informace o právech poškozeného a uplatnění práv v trestním řízení. Dále informace o možnostech náhrady škody za způsobení materiální, zdravotní či jinou újmu nebo sepsání podání trestní stížnosti či odvolání. U bezplatného právního zastoupení Poradna Justýna poskytuje podání návrhu, stížností nebo odvolání. Zastoupení zmocněnce, které je poskytováno na základně aktuálních finančních a kapacitních možností. Klienti zde mohou využít bezplatné zastoupení advokátem (In IUSTITIA, ©2018).

Poradna Justýna je jedna z mála, která se zabývá právě lidmi s odlišnou sexuální orientací. Nejčastěji je na homosexuálních jednotlivcích páháno násilím z nenávisti, a to

právě kvůli sexuální orientaci. LGBT komunita není chráněna českým právním řádem, proto mohou být tito lidé extrémně zranitelní kvůli své sexuální orientaci.

1.3.1 LGBT komunity v Evropských zemích

V této kapitole se budu zabývat komunitami v Evropských zemích. V žádné z těchto zemí není přímo poskytována sociální služba LGBT lidem, a proto se některé služby, jako například poradenství poskytují právě prostřednictvím organizací.

Rakousko

Hosi Homosexuelle Initiative Wien je Rakouská organizace pro lesby a gaye, která byla založena v roce 1979 za účelem prosazování politických zájmů. Cíle organizace se zaměřují na prosazování právní rovnosti, posílení sebevědomí, sebeúcty a osobní vystupování gayů a lesbiček, snížení předsudků vůči LGBT. Tyto činnosti provádí organizace v rámci osobního kontaktu například rozhovor s novináři či pořádají různé přednášky, diskuse nebo prostřednictvím různých akcí. Organizace má vytvořené skupiny pro LGBT lidi, aby si gayové nebo lesby mohli vybrat jaká skupina lidí jim může pomoci s jejich problémy (HOSI, ©2003). Organizace nabízí různé skupiny, ve kterých se homosexuální lidé poznávají a dělají různé společně akce i pro osvětu LGBT lidí. Jednou ze skupiny je Lesbická skupina. V této skupině jsou ženy ze všech různých profesí a s různými zájmy, ale mají jednu společnou věc a to, že jsou lesbičky. Tato skupina byla založena v roce 1981 v HOSI Vídeň a od té doby mají pravidelná jednotýdenní setkání. Lesbická skupina umožňuje kontakt s jinými lesbičkami, poskytuje rady a informace. Skupina pořádá různé karaoke večírky, turnaje nebo seznamovací akce (HOSI, ©2003).

Island

Islandská národní queerská organizace vznikla v roce 1978 a jejím cílem je zajistit, aby LGBT lidé byli viditelní, uznávaní a mohli požívat plná práva v islandské společnosti. Zaměřují se na angažování v politice, účastnit se veřejného mínění a poskytovat služby LGBT lidem. Poskytují služby prezentace, workshopy, vzdělávací programy pro školy, kdy cílem je vzdělávat veřejnost o LGBT lidech. Dále organizace nabízí sociální poradenství pro LGBT lidi a jejich rodiny. Toto sociální poradenství je poskytováno bezplatně. Organizace poskytuje bezplatnou právní pomoc v oblasti lidských práv (Samtökin '78, © 2021).

Dánsko

LGBT + Danmark je Národní asociace pro LBGT zaměřená na oblast genderové identity a sexuální orientace. Organizace byla založena v roce 1948 a je tak jednou z nejstarších existujících organizací na světě. Zabývá se změnou postavení LGBT na národní, ale i mezinárodní úrovni (LBGT + Danmark, ©2021). Organizace se zaměřuje na tři oblasti a to politiku, poradenství a sociální sítě. Politika LGBT Danmark organizace se zabývá sexuální a genderovou politikou, jenž usiluje o politickou, kulturní, sociální a profesní rovnost LGBT na všech úrovních společnosti. Politika LGBT Danmark je rozdělena do několika oblastí, a to Bipolitika, Mezinárodní politika, Senior politika, Výbor pro zdravotní politiku a Transpolitika. Výbor zdravotní politiky ukazuje, že několik LGBT lidí, mají podobné zkušenosti, co se týče stigmatizace, diskriminace, sociální izolace a násilím. LGBT lidé jsou více vystaveni zdravotním rizikům, které souvisí se sexuálním chováním, sexuální orientací a genderovou identitou. Je důležité se ve Výboru zdravotní politiky zaměřit i na rizika spojená se sociálními podmínkami, jako jsou předsudky, sociální vyloučení a diskriminace. Poradenství je poskytováno telefonickým nebo osobním kontaktem (LGBT+Danmark, ©2021). Dle LGBT+Danmark (©2021) jsou zahrnuty i další poradenské služby:

- Sabbah, která se zaměřuje na zlepšení podmínek LGBT lidí s menšinovým etnickým původem.
- Aktivní otec, která poskytuje rady a pokyny pro gaye, kteří se rozhodují o tom, zda mít dítě.
- Fond AIDS, které poskytuje bezplatné poradenství.
- Sexuální linie pro mladé lidi, kde se odpovídá na otázky týkající se sexu, sexuality, těhotenství, antikoncepce.

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit postoj a názor homosexuální párů na adopci.

2.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka 1.

Jaký postoj mají homosexuální páry vůči adopci?

Výzkumná otázka 2.

Jaké faktory ovlivňují názory společnosti na adopci homosexuálními páry?

Výzkumná otázka 3.

Jaký postoj mají homosexuální páry ke stejnopohlavnímu manželství?

3 Metodika

Podle Creswell (1998) se u kvalitativního výzkumu jedná o proces, který hledá porozumění při zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. U kvalitativního výzkumu si kvalitativní výzkumník vybírá své téma a tím i určuje své výzkumné otázky. Při provádění kvalitativního výzkumu se mohou otázky doplňovat či různě modifikovat. Výzkumník při provádění kvalitativního výzkumu vyhledává informace, které souvisí s výzkumnými otázkami. Sběr dat se provádí většinou v terénu a analýza dat je časově náročnější než při kvantitativním výzkumu (Hendl, 2016). Ryšavý (2002) uvádí některé shodné body v kvalitativním výzkumu. U kvalitativního výzkumu se jedná spíše o práci se slovy než s čísly. Většinou kvalitativní výzkum předchází vytvoření teorie. Je zde kladen větší důraz na význam porozumění sociálnímu světu a osvětu daného tématu. Sociální jevy jsou zde chápány jako výsledky interakcí jedinců. V kvalitativním výzkumu se objevuje několik výzkumných metod, které je možné mezi sebou různě kombinovat. Bryman (2001) uvádí tyto základní kroky kvalitativního výzkumu:

1. Obecná výzkumná otázka.
2. Výběr vhodného místa a zúčastněných osob.
3. Sběr vhodných dat.
4. Interpretace.
5. Teoretická a konceptuální práce
6. Souběžné opakování kroků (3 až 5), užší vymezení výzkumných otázek a sběr dalších dat.
7. Sepsání nálezů a závěrů.

Dle Bauma et al. (2014) není v kvalitativním výzkumu spojena subjektivnost a význam zkoumaného s osobou, která zkoumá, ale se zkoumanou osobou a daného zkoumaného prostředí. Při používání kvalitativní výzkumné strategie je nutné dát pozor, aby osoba, která je dotazována nebyla i manipulována na konkrétní odpověď pro tazatele.

3.1 Použitá metoda

Polostrukturovaný rozhovor

Miovský (2006) uvádí, že se jedná o nejrozšířenější podobu metody rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor dokáže řešit nevýhody nestrukturovaného i strukturovaného rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor je náročnější na technickou přípravu. Musí se vytvořit určité schéma otázek, které řeší danou problematiku. Je zde možné zaměřovat

pořadí otázek či jejich úprava. Pokud není tazateli odpověď na danou otázku jasná, může se informanta doptat na vysvětlení. Doplňující otázky se mohou při zpracování dat využít nebo nikoliv. Vzor polostrukturovaného rozhovoru viz. Příloha č.1.

3.2 Výzkumný soubor a sběr dat

Pro výzkum mé bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkumnou strategii. Sběr dat do výzkumné části práce jsem prováděla pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Pro dosažení výzkumu jsem požádala homosexuální páry a registrované partnery, kteří mi odpovídali na dané otázky. Informanty jsem kontaktovala pomocí sociálních sítí, osobním kontaktem a telefonicky a dále pomocí metody snowball sampling. Dále jsem rozhovor prováděla osobním setkáním s jednotlivými páry. Sběr dat byl proveden i online hovory z důvodu epidemie COVID-19, kdy nebylo možné uskutečnit osobní setkání s páry. Informanty jsem kontaktovala pomocí Facebookové skupiny Bouráme předsudky. Celkem bylo při sběru dat osloveno 13 homosexuálních párů, z nichž rozhovor byl uskutečněn s osmi páry. Zbylé páry si rozhovor rozmyslely po dohodě se svým partnerem. Podle pohlaví bylo pět párů žen a tři páry mužů ve věku 17-47 let. Sběr dat probíhal od března 2021 do června 2021.

3.3 Etika výzkumu

V sociálním výzkumu je nutné dodržovat zásady etiky. Tím vzniká v kvalitativním výzkumu speciální úkol, který je založený na specifických etických zásadách sociální práce, které souvisí s názory, kompetencemi a v některých případech i zranitelnosti informantů výzkumu (Baum et., 2014). Dle Walkera (2013) je nutné v rámci etiky výzkumu dodržovat informovaný souhlas a ochranu osobních údajů. Informovaný souhlas a následný rozhovor, každého informanta je nahraný na diktafonu v telefonu a přepsaný. V rámci ochrany osobních údajů byly zakódovány všechny rozhovory, aby byla zachována anonymita informantů. Rozhovory byly anonymní a všichni informanti na to byli upozorněni. Anonymita informantů byla zajištěna tak, že nebyly použity jejich jména a místo jména bylo použito označení I1 až I16. Dále jsem od informantů během rozhovoru nezískala žádné osobní údaje, které by je mohly identifikovat. Informanti byli dotázáni, kde chtějí rozhovor uskutečnit a při neumožnění osobního setkání z důvodu epidemie COVID-19 jakým způsobem bude rozhovor poskytnut. Zda přes on-line hovorem přes sociální síť či jinou formu online hovoru nebo telefonicky, aby se v rámci etiky cítili co nejpřirozeněji. Zakódované rozhovory byly dále uloženy v osobním zaheslovaném počítači.

Hendl (2016) uvádí, že v rámci rozhovoru je dobré brát zřetel na emoční stránku informantů. Téma rozhovoru se jich může emočně dotknout a je dobré jim dát prostor a čas na své vyjádření k danému tématu či otázce. Může se stát, že se z rozhovoru pro sběr dat stane terapeutický rozhovor a výzkumník pozorně naslouchá, ale může se stát, že výzkumník není připraven na takovou roli a neví, jak má na danou situaci reagovat.

Při rozhovorech s informanty byl brán zřetel na jejich emoce, které vznikly při rozhovoru. Při projevení velkých emocí jim byl dán prostor a čas pro jejich vyjádření. Někteří informanti se v rozhovoru rozpovídaly více. V této situaci jsem informantům naslouchala při jejich nelehkých životních situacích. Byla jsem ráda, že se mi svěřily i s osobními problémy. Informantů byla položena otázka „*Jestli k tomu chtějí, ještě něco dodat?*“. Poté co se informanti svěřily se svými nelehkými životními situacemi bylo pokračováno otázkami k rozhovoru.

4 Analýza dat

V této kapitole budou analyzována data získána z polostrukturovaných rozhovorů, které byly následně přepsány a zakódovány. Kódy z polostrukturovaných rozhovorů jsou přiřazeny k jednotlivým kategoriím. Tyto kategorie byly určeny na základě stanovených výzkumných otázek, které jsou uvedeny výše.

Tabulka č.1 Základní informace o informantech

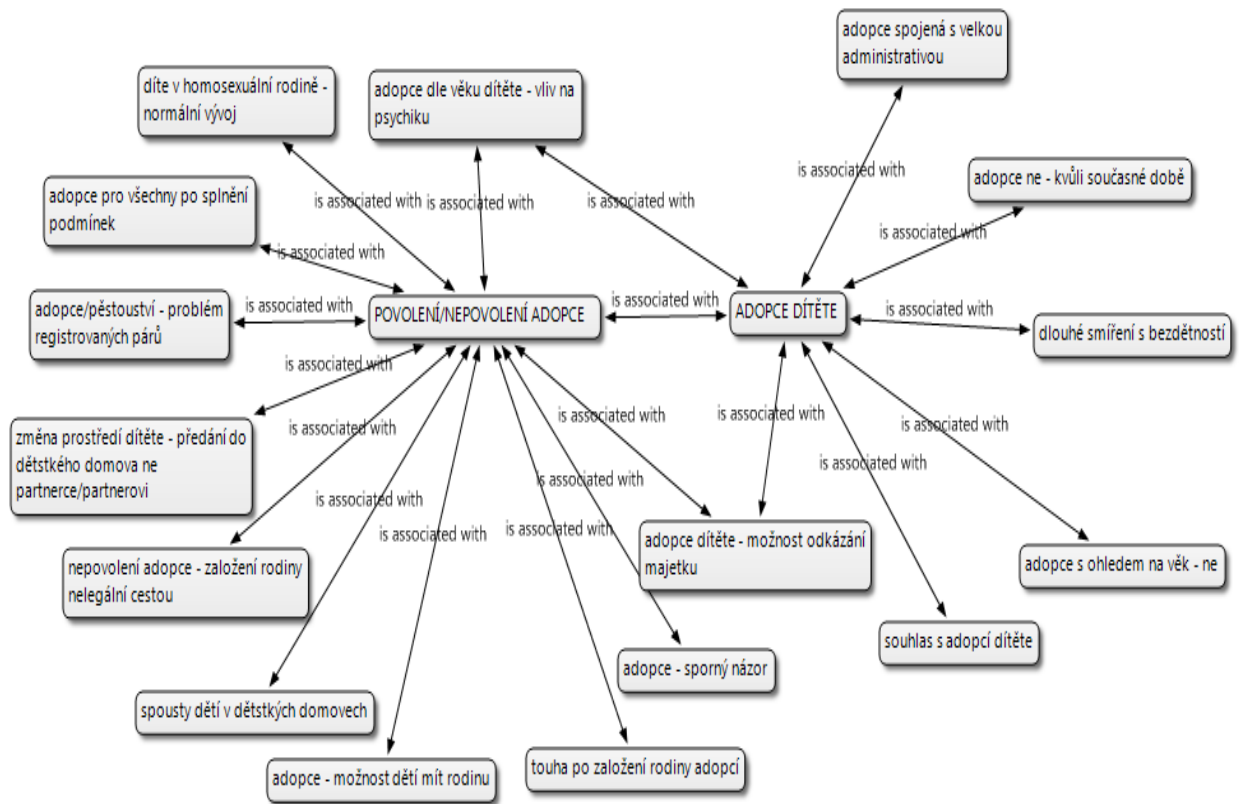
	Pohlaví	Věk	Aktuální dosažené vzdělání
IN 1	Žena	22	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 2	Žena	21	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 3	Muž	45	Vysokoškolské vzdělání
IN 4	Muž	42	Vysokoškolské vzdělání
IN 5	Muž	23	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 6	Muž	20	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 7	Muž	43	Střední vzdělání s výučním listem
IN 8	Muž	47	Střední vzdělání s maturitní zkouškou
IN 9	Žena	21	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 10	Žena	25	Základní vzdělání
IN 11	Žena	23	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 12	Žena	17	Základní vzdělání
IN 13	Žena	47	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 14	Žena	41	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 15	Žena	41	Středoškolské s maturitní zkouškou
IN 16	Žena	47	Středoškolské s maturitní zkouškou

Zdroj: Vlastní zdroj

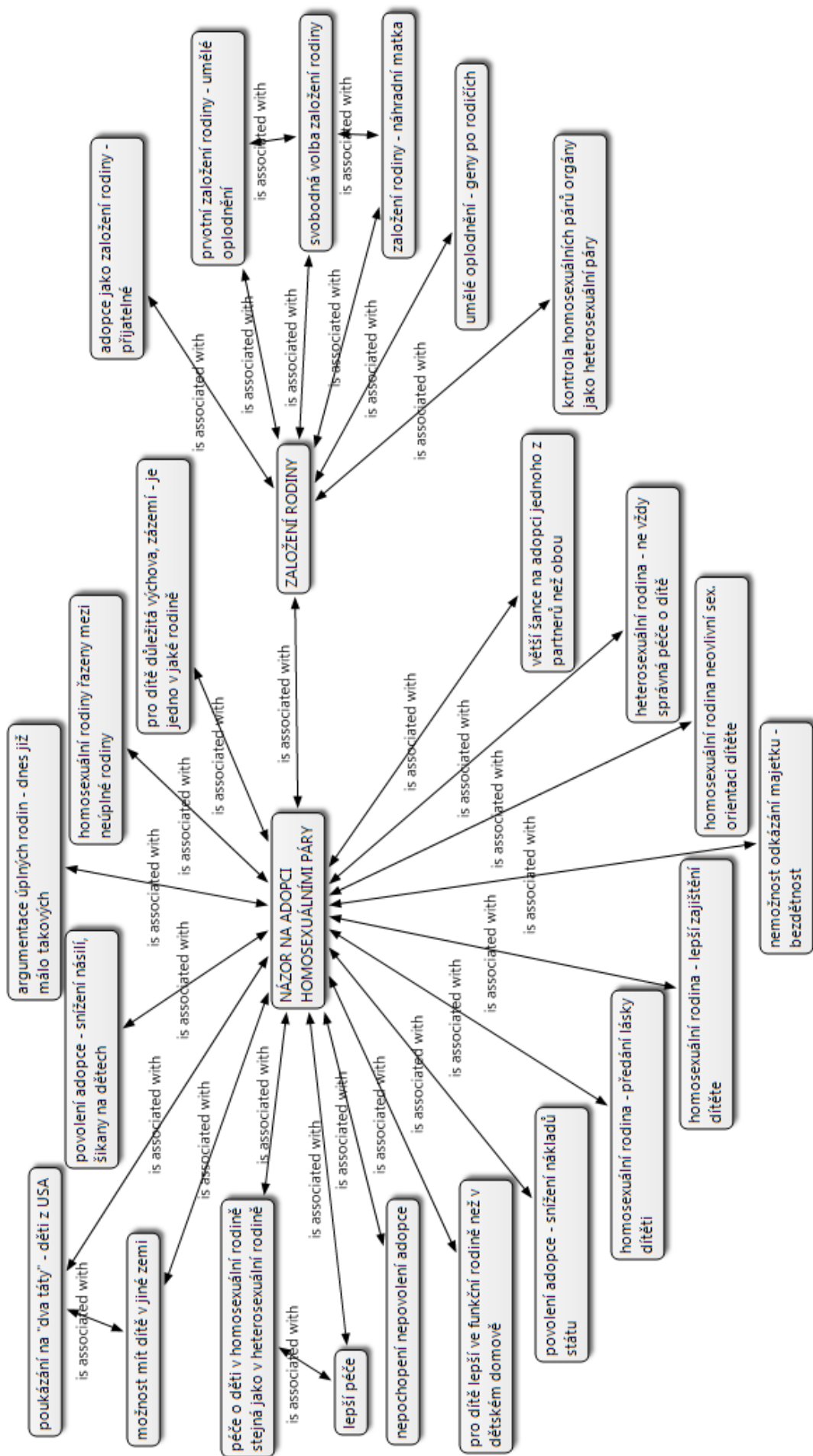
Celkem přijalo nabídku k rozhovoru 8 homosexuálních párů – 3 páry mužů a 5 párů homosexuálních žen. Informanti byli ve věkovém rozmezí 17 – 47 let. Aktuální dosažené vzdělání u informantů převažuje středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou. Vysokoškolské vzdělání mají 2 informanti a základní vzdělání 2 informanti.

4.1 *Názor homosexuálních párů na adopci*

První výzkumná otázka měla za úkol zjistit jaký mají postoj homosexuální páry vůči adopci. Na **diagramu č.1** jsou uvedeny kódy, které jsou zařazeny celkem do čtyř kategorií. Jedná se o kategorie „Názor na adopci homosexuálními páry“, „Založení rodiny“, „Povolení/nepovolání adopce“ a „Adopce dítěte“.

Zdroj: Vlastní výzkum

Zdroj: Vlastní výzkum

Všichni informanti souhlasí s povolením adopce homosexuálními páry. Většina z nich uvádí, že péče v homosexuální rodině může být i lepší než v heterosexuální rodině. Informant v rozhovoru uvedl: „Nevadí mi jako adopce. Určitě si myslím, že by to mělo být, ač sami by jsme do toho nikdy nešly si myslím, ale určitě by to mělo být, protože si myslím, že ty děti je lepší, když jsou někde v rodině, než když jsou v ústavech nebo v nějakých těch dětských domovech a v těhletých zařízeních no. A myslím si, že i dva chlapy nebo dvě ženský jim dokážou dát tu lásku, tu péči a větší určitě než dětský domov. A myslím si, že je spousta heterosexuální párů, když vidím, v jakých podmínkách ty děti vyrůstají, že to je katastrofa, takže si myslím, že by se měli líp u dvou gayů nebo u dvou leseb.“ (I7). Dále informantka, která má s partnerkou založenou rodinu uvedla v rozhovoru: „Máme v okolí tolika kluků, který by toho byly schopni a na ně je teda pohlíženo daleko hůř než na nás. Samozřejmě u nás se to bere tak jako normálněji, ale nevidím nic na tom špatného, proč by měly vychovat horší dítě. Ba naopak, oni se víc snaží, a to dítě určitě s tima homosexuálama nestrádá.“ (I14).

Celkem osm informantů se shodlo na tom, že je lepší dítě ve funkční rodině, než v dětském domově či ústavu. „Já to zase беру převážně po tý citový stránce. Tam zase jde o to, že proč by dva chlapy nemohly dát stejnou lásku tomu dítěti nebo ty dvě ženský stejnou lásku tomu dítěti. Pořizují si ho proto, že ho chtějí a chtějí se o něj starat, že jo. Chtějí mu tu lásku dát, tak jako o co jde. Určitě radši, než kolik dětí vyrůstá v dětských domovech bez jakýkoliv náklonnosti nebo bez toho, aniž by pocítili nějakou tuhle tu lásku. Je jich spousta že jo. Myslím si, že i ty děti, by to kously, když to řeknu jakoby blbě“ (I13). Informantka uvedla jako názor na adopci homosexuálními páry tento: „Já si myslím, že to dítě potřebuje prostě v 99,9% milující, fungující rodinu a je úplně jedno jestli to budou dvě mámy, dva tátové, máma a táta je to jedno, ale myslím si, že pro to dítě je lepší cokoliv než ten dětský domov.“ (I11). Na toto téma navazuje i rozhovor dvou informantů, kteří uvedli, že povolením adopce se sníží finanční náklady státu na dětské domovy a další ústavy. „Prostě nechápu, že v dnešní době to není možný. Že to prostě nechají takhle v těch ústavech, domovech. Prostě, když ta možnost je, tak jako jednak uspoří ten stát, že nemusí dotovat ty ústavy domovy, že se o to postarají ty rodiče ty homosexuální páry a ty tu lásku tomu dítěti určitě dají“ (I3). Podobný názor na toto téma uvedla i informantka: „Já si myslím, že to může dost jako ulehčit třeba ekonomickou stránku toho státu, kdy vlastně dotuje různý ty zařízení vlastně pro děti, který třeba nikdo nechce nebo prostě jsou z nějakýho důvodu odebraný.“ (I12).

Při položení otázky dotaovaným, jaký mají názor na povolení či nepovolení adopce byla kromě odpovědi, že souhlasí, aby byla adopce povolena, ještě odpověď, aby byla možná adopce pro všechny po splnění daných podmínek. Názor na povolení uvedla v rozhovoru informantka: *„Nevím proč jako není možnost, je jako lidi, který by je chtěli, tak by si je mohly adoptovat. Nebo ne který by je chtěly a ty který by jakoby, splnily ty podmínky toho, že prostě jim dají nějaký zázemí, budou je mít rádi a je úplně jedno, jestli je to jako heterosexuální nebo homosexuální pár“* (I12). Další informantka uvádí obdobný názor: *„Oni podle mě se musí projít určitým nějakým procesem, takže. Jak u heterosexuálních, tak i u homosexuálních. Takže musí prostě projít nějakým procesem a testováním všeho možného“* (I16).

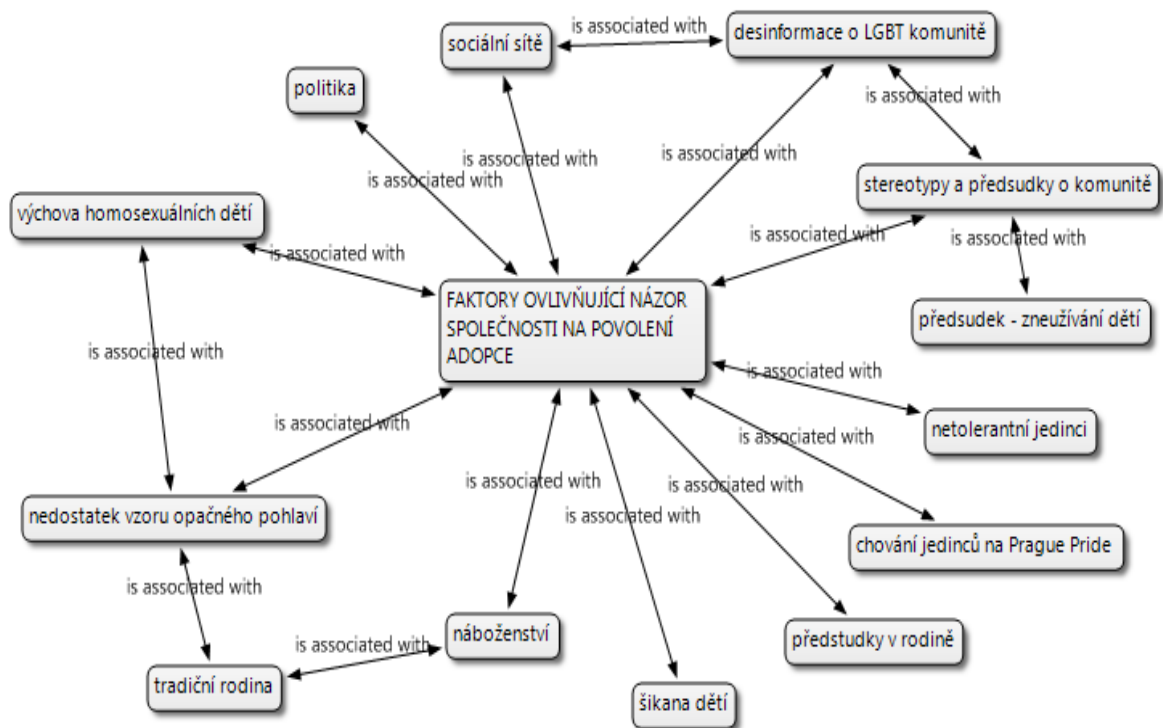
Jako formu založení rodiny řeklo 5 žen jako prvotní možnost založení rodiny umělé oplodnění, z nichž jeden pár už touto formou má rodinu založenou. Informantka toto sdělila v rozhovoru při otázce názoru na umělé oplodnění: *„No já teda jsem vůbec nevěděla, že je to zakázaný, my jsme to obešli rovnou. My, jak jsme nesezdaný, tak já jsem s tím neměla problém na klinice. Já jsem si rovnou vymyslela historku a jako neměli jsme s tím problém, obešli jsme to. Já jsem to nějak jako neřešila.“* (I14). Založení rodiny náhradní matkou uvedly všechny 3 mužské homosexuální páry. Informant při dotázání na tuto otázku řekl: *„Myslím si, že v tomhleto jsme za jedno, že oba dva bychom chtěli náhradní matku, že jsme tak nějak jako vychovávaný v tom, že krev není voda a že bychom chtěli prostě jako naše vlastní děti.“* (I5). Založení rodiny adoptí dítěte jako druhou možnost uvedlo celkem 10 informantů. *„Souhlasím s partnerem. Ale respektuju, že jako spousta homosexuálních párů by stálo o tu adopti. O to dá tomu dítěti jako ten domov a samozřejmě je to taky cesta určitě. Kdyby šla jenom taková možnost a nebo by nám finanční prostředky nedovolily tu náhradní matku, tak bychom asi taky byly pro to“* (I6). Čtyři informanti nejsou rozhodnutí, jakou formu založení rodiny by zvolili. Toto uvedly v rozhovoru informantky: *„Pro mě je to taková hodně jako složitější otázka. Mě by adopce nevadila, já si to představit dovedu ale s partnerkou se na tom ne jako neshodneme, ale spíš... Myslím si, že partnerka by byla asi spíš pro oplodnění. Ale nevím. Asi nedovedu říct co z toho. Bohužel, tady jsem tak 50:50, že by asi záleželo na situaci momentální“* (I11). *„Asi by určitě záleželo na té situaci“* (I12).

Polovina informantů se vyjádřila k adopti dítěte, pokud by byla nyní možná, dítě by si bohužel neadoptovaly z důvodu věku, zdravotního stavu a nedovedou si představit následnou péči o děti do budoucna. Jeden z párů se dříve pokoušel o adopti dvou holčiček

s Downovým syndromem, kdy se mi o této zkušenosti v rozhovoru svěřili: „Chtěli jsme“ (I15). „Ted' už je to věkově a zdravotně to není úplně v pořádku. Spíš ted' už se muselo od toho ustoupit, kvůli tomu, že prostě bylo jasné, že do budoucna by vlastně, než ty děti vyrostou, tak by potom potřebovaly to zázemí dál. Někdo by se prostě musel postarat dál“ (I16). „My jsme chtěli původně adoptovat Downy“ (I15). „No právě, a to bohužel potom by bylo špatně, vzhledem k tomu, že to zdraví není úplně nějak ready, takže u nás to ted'kon už raději ne, ale s ohledem na ty děti. Protože zase by jsme je zase museli šoupnout někam do života, aniž by se stačili rozkoukat a mít tady někoho kdo jim dá tu další budoucnost. Ale určitě jinak ano“ (I16).

4.2 Faktory ovlivňující názor společnosti na povolení adopce

Druhá výzkumná otázka měla za úkol zjistit jakými faktory je ovlivňován názor společnosti na adopci homosexuálními páry. Na **diagramu č.2** jsou uvedeny kódy, které jsou zařazeny do kategorie „Faktory ovlivňující názor společnosti na povolení adopce“.

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejvíce faktorů, který informanti zmiňovali v rozhovorech bylo, tradiční rodina, do které patří i nedostatek vzoru opačného pohlaví. Při nedostatku opačného pohlaví sdělila informantka: „Podle mě tak určitě hraje nějakou roli jako mužský vzor. Nebo jako ne mužskej, ale roli toho opačného pohlaví toho dítěte.“ (I12). Dále uvedla informantka

k tomuto faktoru: „*My bychom třeba, nedokázaly zastoupit prý tu roli toho otce, ale já si myslím, že to vůbec tak není.*“ (I2). Informantka sdělila, že i v heterosexuálních rodinách často chybí opačný vzor pohlaví, protože ta heterosexuální rodina nemusí vykazovat znaky milující a příkladné rodiny pro to dítě z obou rodičů. Na toto navazuje informantky výrok: „*Takže když mají dva gayové dítě tak zase mu chybí ženský vzor, a přitom kolikrát ani v heterosexuální rodině prostě třeba dám příklad ten otec není úplně příkladně vzor pro to dítě nebo i ta žena nemusí být, jako ženský vzor, takže stejně tam vzor chybí a většinou mají všichni nějaký sestřenice, bratrance, bratry, ségry, kamarády, takže vlastně žádný vzor jakoby nechybí.*“ (I11). Dále bylo k faktoru sděleno v rozhovoru, že společnost považuje za běžnou rodinu muže a ženu, kteří spolu vychovávají děti a dávají jim lásku. O tomto tématu mi informant řekl: „*Já to vnímám, tak že fakt lidi koukají na to, že ta rodina je chlap, ženská a prostě ty dva chlapy nenahradí třeba tu mateřskou, ženskou lásku, že v tom vidí, že tam je ten velký rozdíl a v tom právě je ten faktor, že dva chlapy je něco jinýho než třeba ženská*“ (I4). Poslední nejvíce zmiňovaným faktorem bylo náboženství. Jeden z dotazovaných informantů uvedl, že s náboženstvím je spojena především Morava. Informant mi o tomto sdělil: „*No církve hodně. I když my zase... No možná s tou církví asi Morava, ty jsou hodně církevně založení, tam to bylo i za komunistů, ale jako v Čechách to ovlivňuje jakoby ta část tadytý země, ale jako jinak mě nenapadá nic, kromě tý víry*“ (I8).

Jako druhou kategorií faktorů, které byly nejvíce zmiňovány bylo výchování homosexuálních dětí, politika a předsudky vůči homosexuálům. Pár sdělil k tomuto faktoru společný názor, že je homosexualita přenosná na dítě. Toto sdělení potvrzuje jejich výrok: „*Asi to, že si myslí, že když budou dvě lesby vychovávat dceru nebo jako holčičku, tak z ní automaticky může být taky lesba*“ (I2). „*Jako, že to nějak od nás chytne*“ (I1). „*Nejvíce mi jako vadí to, že prostě, by pak mohly být taky teplý nebo si to myslí jakože, pak to dítě bude teplý*“ (I2). Dále sdělila informantka k tomuto faktoru: „*A nebo si myslí, že může být ten homosexuální pár ovlivňovat děti. Že si je může formovat do svý formičky, že ano tak jsme my budou i oni.*“ (I15). Ke zmiňovanému faktoru politika se přikláněli celkem 3 informanti. Informant se vyjádřil především k situaci homosexuálních párů nebo všeobecně homosexuálů na Moravě - „*Přece jenom, tam nějaká tahleta bariéra je aspoň u těch lidovců, když to vidím, támhle třeba na Moravě, prostě, když to ta politika, když se na to dívám, tak lidovci odmítají a neuznávají dva homosexuální páry, prostě neuznávají, že to je rodina. Prostě musí to být klasicky jak je to v Ústavě chlap, ženská*“

nic jiného neexistuje a tečka.“ (I4). Předsudky vůči homosexuálům zmínili také 3 informanti. Je všeobecně známé, že předsudky ovlivňují životy všech. Každý člověk má o někom nebo o něčem předsudky, které ovlivňují jeho názor a pohled na danou věc. Informanti k tomu sdělili následující názor: „Já myslím, že v první řadě jsou to předsudky že jo“ (16). „Já si myslím, že tam hlavní roli hraje, už jako prvotní předsudky vůči homosexuálům jako takovým“ (I14).

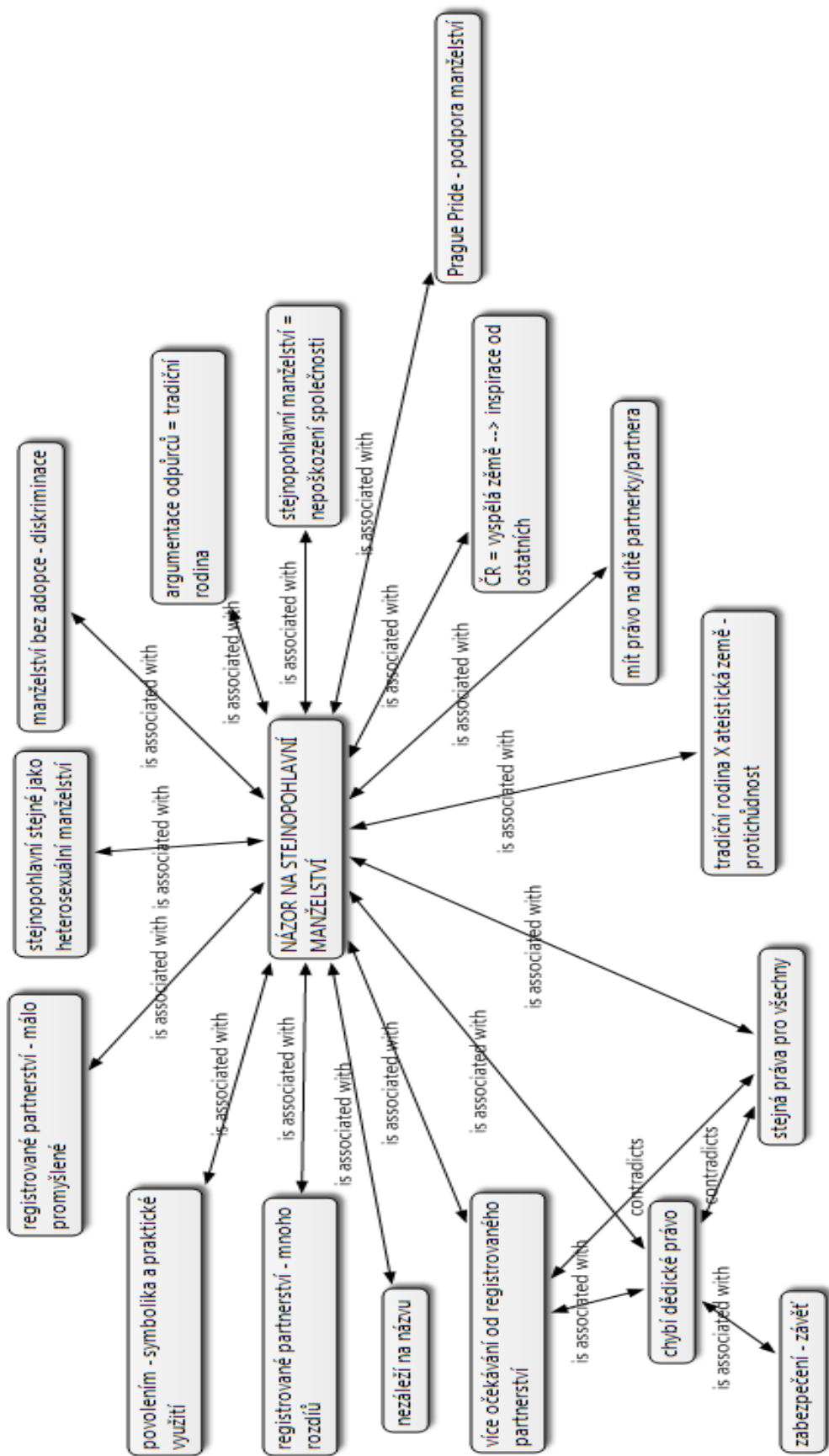
Byl zde zmíněný i předsudek zneužívání dětí. Zneužívání se týká pedofilů, kteří se mohou pokoušet o adopci dětí, aby uspokojili své potřeby. O tomto problému informant řekl: „Já si myslím, že o hodně co lidem může vadit jsou pedofilové. Že by to mohly vnímat tak, že si adoptují děti, kvůli tomu, aby získaly svůj zážitek. Že to může být jeden z důvodů, pro některý lidi, pro hodně lidí možná dost důležité, že to může být v nějakém podvědomí lidí zneužívání dětí. O kterém se možná více mluví v nějaké konsekvenci s homosexuálama než s heterosexuálama. To si myslím, že může být do takový důvod proč by to mohlo lidem vadit tohleto“ (I3). Informantka uvedla jako faktor i chování jedinců na Prague Pride, který je jednou ročně zmiňován i ve sdělovacích prostředcích, ve kterém většinou poukazují na nevhodné chování jedinců. Společnost pak může vnímat homosexuály špatným pohledem díky chování těchto jedinců - „Jako samozřejmě jak je ten Pride. Oni nebudou poukazovat na ty ostatní, oni budou poukazovat na ty kožeňáky, který tam chodí s prominutím se šortkama, trenakama a podobně. Ale za budou ukazovat jen na tyhle.“ (I16).

Jeden z párů uvedl faktory sociální sítě a následné hledání dezinformací na sociálních sítích o LGBT komunitě: „Když to vezmu z politického hlediska, tak si myslím, že v současnosti se na tom hodně podepisují sociální sítě rozhodně. Jak vlastně jsou lidé na tom Facebooku vlastně ve vlastní sociální bublině, kterou si vytváří svými názory a mezi, kterými vyhledávají, tak logicky se jim bude strašně často ukazovat různé články nebo nějaká desinformace“ (I5). „Argumenty, který chtějí slyšet, aby podpořilo jejich přesvědčení. Takže to souhlasím s partnerem, že jedna z největších věcí, že ty lidi jsou dobrovolně utvrzovaný ve svém názoru a z toho důvodu nejsou vůbec přístupný přijmou, že by existovala nějaký jakýkoliv jiný názor. Kdyby mohl mít jako nějakou pro něj hodnotu. Ty skupiny odpůrců nebo příznivců jsou natolik utvrzovaný ve svých názorech že nejsou schopni přijmout další“ (I6).

Dalším faktorem, jenž podle informantů ovlivňuje názor společnosti na adopci jsou domněnky o homosexuálních párech. Informantka mi sdělila příběh z jejich vlastního života. Změna názoru a pohledu na homosexuální páry, v tomto případě na rodinu může nastat, tak že se s rodinou setkají a postupným poznáváním rodiny pohled změní - „*Ono dokavad' to tady nebude úplně běžný a normální, protože až opravdu ve chvíli, kdy se s tím člověk konkrétně setká, tak do té doby jsou to všechno jenom nějaký domněnky, dohady. Třeba, když dám příklad dcera škola, syn školka, pak přijde tam dotazník a z dotazníku vidíme, že maminka žije ze ženskou/přítelkyní. V tu chvíli je to pro všechny to jo a bla bla jo a není to nic konkrétního. Ale ve chvíli, kdy mi do té školky začneme chodit a ty učitelky vidí, že jsme opravdu normální, slušný, že to dítě je čistý, vychovaný, nestrádá naopak náš syn je abnormálně inteligentní tak to nám jako nahrává, že je dobře vedenej, tak v tu chvíli teprve vlastně v těch lidech se objeví takový to dyť jo, dyť o co jde je to v pořádku, ale na druhou stranu, když by to takhle nebylo, tak už ten hlavní faktor, proč to tak není v očích těch ostatních by bylo, protože ho vychovávají dvě ženský.*“ (I13).

4.3 Názor na stejnopohlavní manželství

Třetí a poslední výzkumná otázka měla za úkol zjistit jaký postoj mají homosexuální páry ke stejnopohlavnímu manželství, které právě úzce souvisí i s otázkou adopte. Na **diagramu č.3** jsou uvedeny kódy, které jsou zařazeny do kategorie „**Názor na stejnopohlavní manželství**“.

Zdroj: Vlastní výzkum

Všichni informanti souhlasí s povolením manželství se stejnými právy jako je heterosexuální manželství. Při dotázání informantů na otázku, jaký mají názor na stejnopohlavní manželství celkem 12 informantů uvedlo, že by mělo být stejnopohlavní manželství povoleno se stejnými právy jako v manželství. Jeden z párů se k tomuto tématu vyjádřil takto: „*Určitě by to mělo srovnaný s tím normálním manželstvím*“ (I3). „*Že nemáme stejný práva*“ (I4). „*Protože si myslím, že ty lidi se k sobě chovají úplně stejně jako se chovají normálně heterosexuální páry, a tak by měly mít asi ty práva stejný, si myslím*“ (I3). Další pár se dále zmiňuje o otázce zdravotního stavu, že nemají možnost, pokud se s jednou z nich něco stane právo na informace o zdravotním stavu, protože nejsou příbuzní nebo manželky. K tomuto problému mi sdělil: „*Jako mě z jedny strany je úplně fakt fuk, jestli budu mít v občance napsaný, že jsem registrovaná nebo vdaná. Ale mě jde o to, abych prostě měla právo na partnerky dítě*“ (I10). „*A zdravotní stav a takovýhle, že jo*“ (I9). „*No právě. Pak přijdu do nemocnice, že tam mám partnerku, zjistí se, že jsme registrovaný a oni mi řeknou no tak to vám nic neřeknem*“ (I10). Tento pár se vyjádřil k právům, tak jak jsou napsaná v Ústavě České republiky: „*Je to základní lidský právo mít právo si vzít toho koho miluju a toho s kým chci sdílet domácnost, finance prostě sdílet s ním celý život, mít s ním do budoucna třeba děti ať už jakýmkoliv způsobem adopce, oplodnění na tom už nezáleží. Takže 100 % pro, ale samozřejmě muselo by mít stejný práva jako má manželství pro heterosexuální páry. Nemohlo by to být jenom tak, že tomu partnerství dají jiný název. Muselo by to obsahovat to, že prostě mám právo na dítě, když by bylo biologicky dítě mojí partnerky tak abych já na něj měla rodičovský právo, aby mělo právo na vdovský důchod, jo a aby prostě všechny tyhle věci, pro který je manželství běžný*“ (I11). „*Za mě by určitě každý měl mít tu možnost si vybrat, jestli chce být vlastně vdaný nebo ženatý. Mělo by být jedno kdo to prostě je a ty práva by měl mít stejný*“ (I12).

Registrované partnerství není z pohledu informantů manželství, jsou tam úplně jiná práva nebo jak uváděli informanti nejsou tam skoro žádná práva. Pár, který je v registrovaném partnerství se k tomu vyjádřili takto: „*Prostě jsou tam úplně jiný práva, než když je to manželství, je to o ničem v podstatě*“ (I4). „*Je to jenom o záznamu v občance, který tam stejně každý nemá*“ (I3). „*Ani to není nikde poznamenaný, takže nikdo o tom neví. Je to nefér vůči tomu, že někdo se může takhle oženit, vdát a prostě má ty práva a povinnosti úplně jiný*“ (I4).

Z hlediska možnosti adopce dětí a dalších práv, která nemají homosexuální páry informanti vypověděli, že by měla být stejná práva pro všechny, když mají i stejné povinnosti. K tomuto tématu mi informantka sdělila: „*No já si taky samozřejmě myslím, že by se to mělo. Já jsme takovej ten zastávce toho, že hodně by se to mělo. Když jsme se o tom s partnerkou bavili sami tak byla spíš taková jako no mě to nevadí, ale chci ty práva, přesně jak řekla. A já jsem zase takovej ten člověk jako a já prostě chci to mají všichni. Mě prostě se nelíbí, že mám mít něco jinýho jenom kvůli něčemu takovému, že prostě ty lidi, který jsou teda heterosexuální a můžou mít manželství pro ty se nic nestane, nic se nezmění prostě. Furt budou manželství uzavírat, zatímco my jako pro nás by to byla výhra, že jo my by jsme konečně měli pocit, že už to jako k něčemu spěje, že už jsme si rovný. Ale takhle to je prostě kdyby, ne jako že jsme utlačovaný, ale furt tam prostě nejsou všechny ty rovnosti tak jak by podle mě měli“ (I9). Dále s k tomuto tématu vyjádřil pár, který má založenou rodinu, ale bohužel má právo dle zákona na děti jednom jedna z nich: „*Já jsem se narodila v Čechách, žiju tady, platím daně, pracuju tady, funguju tady, tak proč bych se nemohla sezdat s někým koho mám ráda jenom protože to neodpovídá nějakým normám“ (I13). „Registruje se pes a auto“ (I14). „A hlavně ono to není jenom o tom, že prostě si nasadíte prstýnek stejně jako v klasickém manželství. Je to o nějakých určitých právech a povinnostech“ (I13). „A ty tam nejsou právě“ (I14). „Normální manželský práva, který v tom registrovaným partnerství nejsou“ (I13).**

Informantům nezáleží na tom, jak se jejich manželství bude jmenovat nebo zda by mělo být odděleno názvem od klasického manželství. Jde jim především o daná práva, která by to manželství mělo mít a oni by je mohli plnit. Jedná se především i o právo dědické nebo právo na dítě partnerky. Většina informantů spolu žije ve společné domácnosti, ale opět je zde problém. Pokud by se jednomu z partnerů či partnerek něco stalo druhý nebude mít právo ani na dům či byt, ve kterém bydlí, protože ho má na sebe napsaný druhý partner či partnerka. Toto sdělení informantka odkazuje: „*My prostě máme tady dům, ale nemáme ho obě. Teď se něco stane a co bude s partnerkou. Jo ona nemá absolutně na nic... jako podle toho zákona jako takhle by neměla na to nárok. Naštěstí se myslí teda i na to, že za ty roky, co spolu jsme, tak už se to tady tak nějak bere naštěstí, že teda nějaký nárok by mít měla. Ale proč by měla mít nárok jenom pro to, proč by to nemělo být rovnou jako ze zákona nějakým způsobem daný, že prostě nějaký ty práva, prostě stejný jako manželství. Nemusí se to jmenovat manželství, nikdo neříká, že se to musí jmenovat manželství, ale ať máme nějaký práva, takhle je nám to úplně k ničemu. Maximálně budu*

mít nějaký papír v kapse a budu moc, když se jí něco stane, tak mě budou moct informovat. Ale může se stát samozřejmě, když to blbě řeknu, tak srazí jí auto a bude v bezvědomí, takže nebude moct v nemocnici podepsovat komu může dát informace, tak mě neřeknou ani slovo. Mě nic neřeknou, protože prostě na ní nemám papír. Je spousta toho i samozřejmě ty děti. Když si vezmi, že jsem měla před těma 10-12 lety jsem měla malý děti ještě v celku že jo, tak mě kdyby se něco stalo, tak oni byly na ní zvyklý, všechno, ale ona by na ně neměl nárok. Radši by je šouply do děcáku, protože tatínek by se asi těžko vzal jo, to si neumím představit vůbec. No tak oni by samozřejmě chtěli být s partnerkou, ale prostě stát by to nedovolil. Tohleto jsou důvody, proč to prostě chceme. Tyhleto základní věci prostě. Dyt' i kvůli těm dětem. Pro ně je určitě lepší zůstat s člověkem, kterýho mají rádi, který ho vychoval, jenom proto že není papírově rodina no tak prostě nemá nárok. To je špatně.“ (I16).

5 Shrnutí výsledků a diskuze

V této kapitole shrnu výsledky, které byly získány analýzou dat, které budou následně porovnávány s dostupnou literaturou a dalšími zdroji. Rozhovor probíhal s homosexuálními páry z celé České republiky. K ukončení sběru dat došlo vysycením odpovědí informantů, kdy se jejich odpovědi na dané otázky opakovaly.

5.1 Názor na adopci homosexuálních párů

V polostrukturovaném rozhovoru byly kladeny otázky na toto téma: „Jaký je Váš názor na adopci homosexuálními páry?“, „Jaký máte názor na povolení či nepovolení adopce?“, „Pokud by byla povolena adopce a zároveň i umělé oplodnění u lesbických žen, jaká forma založení rodiny by pro Vás byla přijatelnější? Adopce nebo náhradní matka, která by Vám dítě odnášela?“, „Kdyby byla možná adopce dětí v ČR adoptovali by jste si dítě? Pokud ne, proč?“.

Z analýzy výsledků je zřejmé, že všech 16 informantů souhlasí s povolením adopce homosexuálními páry. Někteří informanti k tomuto dodali, že péče o děti v homosexuální rodině může být stejná ne-li lepší než v heterosexuální rodině. Wolters Kluwer Health (2018) uvádí, že: Sexuální orientace nemá žádný vliv na výchovu a vývoj dítěte. V Itálii byl proveden výzkum homosexuálních a heterosexuálních rodin, kdy výzkum měl ukázat, jak si rodiče s dětmi stojí v otázce péče o děti, vývoj dítěte a celkový vývoj rodin. Po provedení výzkumu se ukázalo, že děti homosexuálních rodin vykazují menší psychické problémy než děti v heterosexuálních rodinách, u homosexuálních otců se ukázalo, že

mají kompetentnější a spokojenější vztah se svým partnerem než u heterosexuálních rodin. Tento výzkum prokázal, že homoparentální rodina nemá žádný vliv na dítě a jeho následnou péči (Wolters Kluwer Health, 2018). Byly provedeny výzkumy, které prokazují, že nezáleží, jestli jsou děti vychováni v heterosexuálních nebo homosexuálních rodinách, záleží především na zajištění blahobytu dítěte při budování vztahu mezi dítětem a rodičem. Stresová situace může být pro dítě a celou rodinu ta, že jeho rodiče jsou nesezdáni, kdy manželství může posílit celou rodinu a na dítě to může mít příznivý vliv (Perrin, Siegel, 2013).

Další informanti uvedli, že pro dítě je lepší, aby vyrůstalo především ve funkční rodině, než v dětském domově či ústavu a je jedno, zda se bude jednat o homosexuální nebo heterosexuální rodinu. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí ve své tiskové zprávě: Život v rodinném prostředí je pro dítě ta nejlepší forma. Děti by měly vyrůstat v rodinách, a ne v ústavech, potvrdila i paní Jana Maláčová při řešení novele zákona o sociálněprávní ochraně dětí (Tiskové oddělení MPSV, 2021).

Informanti se zmínili v rozhovoru o otázce snížení finančních nákladů států, které poskytují dětským domovům a dalším ústavům. Pokud by byla povolena adopce i možné pěstounství pro homoparentální rodiny, ubylo by dětí v dětských domovech a zvýšila by se pěstounská péče. Jeden z párů mi sdělil v rozhovoru, že se pokoušely o pěstounství dvou holčiček s Downovým syndromem. Měly připravené všechny potřebné papíry, ale bohužel na umožnění pěstounství čekaly dlouho. Nakonec musely žádost o pěstounství zrušit kvůli jejich zhoršujícímu se zdravotnímu stavu. Dle tiskového oddělení Ministerstva práce a sociálních věcí je v České republice přes 8 000 dětí umístěno v dětských domovech či jiných ústavních zařízeních. Z toho 593 dětí k roku 2020 je v přechodné pěstounské péči. Zájem o pěstounství každoročně klesá. V roce 2017 poskytovalo pěstounskou péči 651 rodin. Jelikož ubývá přechodných pěstounských rodin, Ministerstvo práce a sociálních věcí, přemýšlí nad novelou zákona o sociálněprávní ochraně dětí. V novele by se měly zvýšit finanční příspěvky těmto pěstounům z aktuálních 20 000 Kč na 22 000 Kč. Dále by měli dostávat jednorázový příspěvek na dítě podle věku v rozmezí 8 000 až 10 000 Kč (Tiskové oddělení MPSV, 2021). Tímto se potvrzují výroky informantů, kteří řekli že pokud by se povolila adopce a pěstounství, mohlo by to snížit finanční náklady státu na tyto instituce.

Adopce by měla pro všechny po splnění podmínek, tak jako musí splnit podmínky heterosexuální páry či jedinci, když chce žádat o adopci či pěstounství, tak by je měly mít i homosexuální páry, pokud by byla adopce povolena. Neměly by se dělat žádné rozdíly, zda o adopci žádá heterosexuální rodina či homoparentální rodina. Jeden z párů v rozhovoru sdělil, že pokud jde žádat jednotlivce i s homosexuální orientací o pěstounství nebo adopci, tak má větší šanci, že mu bude adopce nebo pěstounství schváleno. Pokud však půjde žádat jeden z partnerů, který je v registrovaném partnerství jeho šance na adopci je nižší. Horáková (2020) uvádí, že: Podmínky pro zařazení do evidence o adopci či pěstounství jsou definovány v zákonu č.359/1999 Sb., o sociálněprávní ochraně dětí a dále je prováděn Vyhláškou č. 475/2012 Sb., o provedení některých ustanoveních zákona o sociálně-právní ochraně dětí. V této vyhlášce je uveden obsah odborného posuzování pro zařazení do evidence zájemce o adopci či pěstounství. Metodické postupy musí vždy zachovat rovný přístup a nediskriminaci k zájemcům. Zájemce by neměl být nezařazen do evidence jen pro svou sexuální orientaci (Horáková, 2020).

Polovina informantů vypověděla v rozhovoru, že pokud by byla adopce povolena a neměli by jinou možnost, jak založit rodinu, tak by si dítě adoptovali. Celkem pět informantek uvedlo, že by chtěly založit rodinu umělým oplodněním. Informanti si chtějí založit rodinu prostřednictvím náhradní matky, která by jim dítě odnosila, na druhém místě bylo založení rodiny formou adopce, pokud by nevyšlo umělé oplodnění nebo náhradní matka. Jeden z párů založenou rodinu už má, kdy informantka v rozhovoru uvedla, že si rovnou vymyslela historku a šla na umělé oplodnění. Jejich děti mají normální kontakt s biologickým otcem a ten je brán jako člen rodiny, i když s dětmi nežije. Centrum prenatální diagnostiky PRONATAL (© 2021) uvádí postup při klinicky asistované reprodukci: Před možným početím dítěte, je nutné absolvovat návštěvu s lékařem kliniky, kde jsou budoucí rodiče informováni o případné léčbě, ceně a dalších poplatcích, které nejsou hrazeny zdravotní pojišťovnou. Párům je dán při pohovoru dotazník na jejich zdravotní stav, který po vyplnění konzultují s lékařem, následuje vyšetření obou partnerů a následný postup asistované reprodukce (PRONATAL, ©2021). Turcan et al., (© 2020) uvádí ve svém článku: Klinicky asistovaná reprodukce spermatem od známého dárce je možná pouze po předešlé návštěvě na klinice s partnerem. Pokud žena podstoupí tuto možnost otěhotnění nemusí uvádět jméno otce v rodném listě dítěte. Tato metoda je nejčastější formou založení rodiny u lesbických párů. Lesbické páry se

při této metodě musejí dohodnout mezi sebou, která z nich bude biologická matka. Dále musejí zvážit případný negativní postoj ve svém okolí a jaké dopady to může mít na vývoj dítě z pohledu společnosti. Lesbické páry se nemusejí setkat s pochopením založení rodiny u lékaře. Zdravotnický systém toleruje matky samoživitelky, ale není očekáváno, že může mít dítě i žena s homosexuální orientací (Turcan et al., © 2020).

5.2 Faktory ovlivňující názor společnosti na povolení adopce

V polostrukturovaném rozhovoru byla položena tato otázka: „Jakými faktory je ovlivňovaný názor společnosti na adopci homosexuálními páry?“

Informanti zmínily jako jeden z faktorů, který ovlivňuje názor na adopci homosexuálními páry ten, že dětem bude chybět v jejich výchově vzor opačného pohlaví. Za mě toto určitě není důvod, proč by adopce neměla být povolena. Když se podívám i ve svém okolí, tak je spousta matek i otců samoživitelů, tyto děti také nemají vzor opačného pohlaví od rodiče, ale každá rodina většinou má možnost tento vzor nahradit třeba prarodiči, sourozenci nebo i kamarády. Nahrazení vzoru opačného pohlaví bych brala jako nejmenší problém. Polášková (2009) uvádí: pokud dítě žije v homoparetnální rodině neznamena to automaticky, že dítě bude mít patologický vývoj. Pro dítě je důležité především žít ve spokojené a šťastné rodině. Rodiče by měli dítě milovat a dítě by mělo cítit, že je milováno. Rodiče by dítěti měli pomoci za každé situace, aby dítě vědělo, že má v rodičích oporu. Homoparetnální rodiny se snaží co nejvíce zajistit vzor opačného pohlaví (Polášková, 2009).

Informanti dále zmiňovali v rozhovoru jako faktor předsudky vůči homosexuálům a předsudky všeobecně. Dle mého názoru má každý člověk předsudky vůči nějaké osobě, skupině osob nebo vůči něčemu jinému. Problémem předsudků je, že se špatně mění na skutečný pohled dané věci. Většina informantů se v rozhovoru zmiňovalo, že byli vždy svým okolím přijímáni a společnost o nich žádné předsudky nemá. Keller (2017) uvádí: Předsudkem je označován postoj k čemukoliv a utváří se tak prioritou k dané věci. Předsudek je chápán jako předpojatost nebo názorová strnulost. Jedná se o druh stereotypu, kterým je utvářen negativní postoj k určité skupině nebo skupinám lidí. Nejčastějším předsudkem jsou rasové předsudky, které mohou vytvářet sociální, kulturní nebo i náboženské rozdíly. Vůči danému objektu zde panuje agresivní chování. S předsudky se můžeme setkávat každý den, a to v rodině, škole, ve sdělovacích prostředcích (Keller, 2017). Homofobie je obava z homosexuality a homosexuálních

osob, která může být vedena formou odporu, nepřátelství. Může se jednat o zesměšňující až ubližující chování vůči homosexuálním osobám. Homofobie je používána k označení pocitů a chování vůči všem osobám, které nemají heterosexuální orientaci (Smětáčková, 2009).

Dalším faktorem, který byl zmiňován v rozhovoru byla tradiční rodina. V dnešní době si myslím, že argumentovat tradiční rodinou při řešení otázky povolení stejnopohlavního manželství a adopce, nemyslím si, že dnes je mnoho tradičních rodin. Jeden z párů v rozhovoru sdělili, že jsou řazeny mezi netradiční rodiny a nechápou, proč je tomu tak. Dnes může rodinu tvořit i jenom matka s dětmi, která je sama vychovává a živí, ale nikdo na ní nepoukazuje, že netvoří tradiční rodinu. Rodina je všeobecně považována za nejdůležitější společenskou skupinu a instituci, která je ekonomickou jednotkou. Její hlavní funkcí je biologická reprodukce a péče o potomky. Základem rodiny je manželství muže a ženy, kteří mají mezi sebou rodičovské vztahy (Fišerová, 2018). Podle Českého statického úřadu bylo v roce 2019 v České republice celkem 2 190 953 úplných rodin podle počtu domácností. Z toho 1 070 976 rodin mají jedno a více dětí. Zbytek rodin je bezdětných. Neúplných rodin v roce 2019 bylo podle počtu domácností 181 671.

5.3 *Názor na stejnopohlavní manželství*

V polostrukturovaném rozhovoru byly kladeny také otázky na téma: „Jaký máte názor na stejnopohlavní manželství?“, „Mělo by být stejnopohlavní manželství povoleno i v České republice se stejnými právy jako heterosexuální manželství?“

Jedním z přání homoparentálních rodin je právo na dítě partnera či partnerky. Informanti se v rozhovoru o tomto problému zmiňovali. Jeden z párů uvedl, že pokud by zemřel biologický rodič dítěte, které je vychováváno v homoparentální rodině, partnerka by na dítě neměla podle práva nárok. S tímto souvisí i to, že dítě by mohlo být dáno do dětského domova, bez toho, aniž by jeho přáním bylo zůstat s druhou matkou. Myslím si, že tato změna prostředí by mohla být pro dítě stresující a mohlo by to na dítěti zanechat psychické následky. Následky to může zanechat i na druhé matce, pokud dítě vyrůstá s oběma homosexuálními rodiči, mělo by tomu tak zůstat i v těchto nepříjemných životních situacích. PROUD (2017) uvádí na svých webových stránkách: V roce 2017 Ústavní soud v České republice vydal rozhodnutí, kdy uznává rodičovství svou stejnopohlavních párů za rodiče, které bude platné na území cizího státu. Jedná se o případ dvou mužů, kdy jeden pochází z České republiky a druhý z Dánka. Uzavřeli spolu

manželství v USA a vychovávají tam společně dvě dcery, které jim porodila náhradní matka, ale i přes to jsou v rodném listě zapsáni oba jako rodiče. Otcové se již v minulosti snažili nechat zapsat dcery i do českého rodného listu, toto rozhodnutí ovšem Nejvyšší soud zrušil z důvodu, že by to mohlo odporovat veřejnému pořádku. Ústavní soud jim po druhé žádosti toto přání umožnil. Od zapsání v českém rodném listě mají dcery stejná práva a povinnosti na území České republiky a mají právo na péči obou rodičů, tato možnost se týkala pouze rodičovství, které vzniklo v zahraničí. Nadále není umožněno osvojení obou partnerů. Nebiologický rodič nemůže o společném dítěti zjišťovat informace o zdravotním stavu dítěte, řešit záležitosti týkající se školy, není zde ani dědické právo dítěte na partnerku biologické matky (Hartingerová, 2021).

Pokud chtějí homosexuální páry vstoupit do registrovaného partnerství mají k tomu přímo vymezené registrující matriční úřady, tuto informaci sdělil jeden z informantů. Zde se objevuje otázka diskriminace. Pokud se uzavírá manželství, tak snoubenci mají možnost vybrat si jakékoliv místo pro svatební obřad. Homosexuální páry si musejí vybrat z registrujících matričních úřadů. Seznam registrujících matričních úřadů uvádí na svých internetových stránkách Ministerstvo vnitra České republiky (2020). Registrujících matričních úřadů je v České republice celkem 14, v každém krajském městě jeden úřad. Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví, která je doložené svobodným a úplným prohlášením, že vstupují do partnerství (Odbor všeobecné správy, oddělení matriční a organizační, 2020).

Dalším hlavním rozdílem v registrovaném partnerství, který informanti uvádějí je, že partneři nemají nárok na vdovský důchod. Dítěti zaniká právo na sirotčí důchod matky, která není jeho biologickou matkou. Tím vyvstává opět i otázka povolení adopce nebo alespoň při-osvojení dítěte nebiologickou matkou. Myslím si, že tento problém souvisí opět s diskriminací. Pokud zemře jeden z partnerů v heterosexuálním manželství, druhému vzniká automaticky nárok ze zákona vdovský a sirotčí důchod. Podle internetového portálu Jsmefér (2021) z právního hlediska nenabývají registrovaní partneři majetek do společného jmění manželů. Pokud si společně pořizují majetek mají ho jako podílové vlastnictví, k užívání si musí zařizovat plnou moc, kterou se potom musejí prokazovat. Pokud se partnerství rozpadne, nemají úpravu pro uspořádání společného majetku jako je tomu v manželství. Při úmrtí jednoho z partnerů, druhému partnerovi nevzniká nárok na vdovský nebo vdovecký důchod. Zanikají mu i práva na přechod dávek sociální podpory jako je důchod či nemocenská (Jsmefér, 2021).

Internetový portál Amnesty international (© 2020) uvádí na svých internetových stránkách, že partner si nemůže při-osvojit dítě od partnera, není povoleno ani společné osvojení dítěte. Dále uvádějí odkaz na příběh dvou maminek, které společně vychovávají dceru (Amnesty international, © 2020).

6 Závěr

Cílem bakalářské práce Adopce z pohledu homosexuálních párů bylo zjistit postoj a názor homosexuálních párů na adopci. K naplnění tohoto cíle jsem si vybrala kvalitativní výzkum, který probíhal za pomoci kvalitativní výzkumné strategie. Byla využita metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru. Při sběru dat se rozhovorů zúčastnilo celkem 8 homosexuálních párů, kteří pocházejí z České republiky. Jednotlivým párům bylo položeno v rozhovoru celkem 14 otázek, které byly zformulovány k výzkumným otázkám.

První výzkumná otázka zněla: „Jaký postoj mají homosexuální páry vůči adopci?“ Postoj homosexuálních párů vůči adopci je velice kladný. Všichni informanti se při rozhovoru shodli, že souhlasí s povolením adopce homosexuálními páry. Postoj k adopci byl řešen i z ohledu na dětské domovy či ústavy a vývoj a výchovu dětí v těchto zařízeních. S povolením adopce pro homosexuální páry by se snížily finanční náklady státu na dětské domovy a další ústavy vykonávající péči o děti. Někteří informanti uvedli, že někdy je péče a výchova o dítě lepší v homosexuálních rodinách oproti heterosexuálním rodinám. Adopce by měla být povolena pro všechny za stejných podmínek. V rozhovoru bylo zmíněno, pokud by byla povolena adopce pro všechny, tak by se mohl klidně zřídit i nějaký kontrolní orgán, který by se zabýval adopcí homosexuálních párů.

Druhá výzkumná otázka zněla: „Jaké faktory ovlivňují názory společnosti na adopci homosexuálními páry?“ Různé výzkumy dokazují, že dítě nemůže být v rodině ohroženo, když ho budou vychovávat dvě stejná pohlaví. Vzor opačného pohlaví se dá kdekoliv nahradit. Na toto odkazuje i jeden z párů, který má založenou rodinu. Pokud se společnost seznámí s homoparentální rodinou, ztrácí tak získané předsudky vůči nim. Významným faktorem, který ovlivňuje názor společnosti je podle homosexuálních párů i politika, a především názory politiků. Názor společnosti může ovlivňovat i to, že pokud budou mít homosexuální páry dítě nebo i pokud ho už mají jeho orientace bude také homosexuální.

Poslední výzkumná otázka zněla: „Jaký postoj mají homosexuální páry ke stejnopohlavnímu manželství?“ Zde se ukázalo, že všichni informanti souhlasí s povolením stejnopohlavního manželství. Dva páry, se kterými byl uskutečněn rozhovor jsou v registrovaném partnerství. Oba páry čekají na povolení stejnopohlavního manželství. Všem párům jde především o to, aby měly stejná práva, když mají i stejné

povinnosti vůči ostatním občanům. Jedná se zde především o právo na majetek partnera a právo na dítě od partnerky. Více než polovina párů spolu žijí ve společné domácnosti a musely si majetek a další věci okolo zaopatřit právní formou.

Na závěr bych chtěla zmínit, že prosadit si v České republice svá práva není zrovna jednoduché a je to řešení na dlouhé roky. Přínosem práce může být větší informovanost společnosti o těchto párech a tím i lepší pohled na povolení adopce. Informovanost může být i pro osoby s homosexuální orientací, kteří neví, jak přiznat svou orientaci rodině a okolí. Práce může zlepšit povědomí sociálních pracovníků na Odporu sociálně-právní ochraně dětí při povolení adopce homosexuálními páry.

7 Seznam literatury a zdrojů

Amnesty international, © 2020. *LGBT+ v České republice* [online]. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/lgbti/lgbt-v-ceske-republice>

ARCE, D. Iceland parliament approves same-sex marriage legislation. *Jurist* [online]. 2010 [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150919173428/http://jurist.org/paperchase/2010/06/iceland-parliament-approves-same-sex-marriage-legislation.php>

BAIOCCO, R., CARONE, N. et. al. Same-Sex and Different-Sex Parent Families in Italy: Is Parents' Sexual Orientation Associated with Child Health Outcomes and Parental Dimensions. *Journal of* [online]. 2018 [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: https://journals.lww.com/jrnldb/Citation/2018/09000/Same_Sex_and_Different_Sex_Parent_Families_in.4.aspx

BAIRD-REMBA, R. 13 Countries That Are More Gay Friendly Than America. *Insider* [online]. 2013 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/worlds-most-gay-friendly-countries-2013-3?op=1>

BAUM, D. et al., 2014. Výzkum jako proces – od teorie přes výzkumnou otázku k empirickým poznatkům. In: LOUČKOVÁ, I., BAUM, D. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 63-115 s. ISBN 978-80-7464-390-3 dále citace se str. 121-122.

BAUM, D. et al., 2014. Etika v kvalitativním výzkumu v sociální práci. In: LITTLECHILD, B. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, s. 121-134. ISBN 978-80-7464-390-3

BAROCHOVÁ, A. Slovenské referendum o rodině neplatí. Odpůrců homosexuálů přišlo málo. *iDNES.cz* [online]. 2015 [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-referendum-o-adopci-deti-homosexuality.A150205_143812_zahranicni_aba

BEŇOVÁ, K. et al., 2007. Potilicko-legislativní rovina. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Úřad vlády ČR, 23-41 s. ISBN – 978-80-87041-33-8.

BUBLEOVÁ, V. et al., 2018. Právní aspekty osvojení (adopce). *Základní informace o osvojení (adopci)* [online]. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek. 4. vydání, 6-12 s. [cit. 2020-11-01]. ISBN 978-80-87455-29-6. Dostupné z: https://www.nahradnirodina.cz/sites/default/files/19312_a5-zi-o_osvojeni_2.pdf

BRYMAN, A, 2001. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 987-0198742043.

Carnalnation, 2014. *Iceland Likely to Permit Gay Marriage by June* [online]. [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20140203060729/http://carnalnation.com/content/52178/4/iceland-likely-permit-gay-marriage-june>

- CNN Prima News, 2020. *Duda navrhuje ústavní zákaz adopce dětí homosexuály. Polský prezident bojuje o hlasy* [online]. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/duda-navrhuje-ustavni-zakaz-adopce-deti-homosexualy-polsky-prezident-bojuje-o-hlasy-5534>
- Český statistický úřad, © 2020. *Obyvatelstvo, rodiny, domácnosti* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-obyvateľstvo-rodiny-domacnosti-xaq1r17hda>
- Esf, ©2020. *Vybrané pojmy* [online]. [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/mapa/pojmy.html>
- Euractiv, 2013. *Croats reject gay marriage in referendum* [online]. [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/social-europe-jobs/news/croats-reject-gay-marriage-in-referendum/>
- FAFEJTA, M., 2016. Sexuální práva. *Sexualita a sexuální identita*. Praha: Portál, 111-146 s. ISBN 978-80-262-1030-6.
- FÍŠEROVÁ, V. Rodina. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2018 [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>
- Gay magazín, 2015. *Rakousko je krok před námi: Gayové mohou adoptovat děti* [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.nakluky.cz/magazin/item/5079-rakousko-je-krok-pred-nami-gayove-mohou-adoptovat-deti/>
- GUNNARSDOTTIR, H. Important Improvements in Gay and Lesbian Rights in Iceland. *Ilga Europe* [online]. 2006 [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20120227180052/http://www.ilga-europe.org/home/guide/country_by_country/iceland/important_improvements_in_gay_and_lesbian_rights_in_iceland
- HAMPLOVÁ, L. Francie zřejmě povolí umělé oplodnění pro single a lesbické ženy. Česko zůstává v šedé zóně. *Zdravotnický deník* [online]. 2019 [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2019/10/francie-zrejme-povoli-umele-oplodneni-single-lesbicke-zeny-cesko-zustava-sede-zone/>
- HARTINGEROVÁ, E. Stejnopohlavní manželství. *Právní prostor* [online]. 2021 [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/stejnopohlavni-manzelstvi>
- HENDL, J., 2016. Kvantitativní, kvalitativní a smíšený výzkum. *Kvalitativní výzkum základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 45-51 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HENDL, J., 2016. Návrh plánu výzkumu. *Kvalitativní výzkum základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 147-163 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HIV komunita, 2021. *Zájemce o Ubytovnu Domu světla* [online]. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.hiv-komunita.cz/zajemce-o-ubytovnu-domu-svetla.html>
- HIV komunita, 2021. *Základní údaje o ubytovně Dům světla* [online]. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.hiv-komunita.cz/zakladni-udaje-o-ubytovne-dum-svetla.html>

HORÁKOVÁ, A., 2020. Odborné posuzování zájemců o zprostředkování náhradní rodinné péče deklarujících se jako gayové, lesby, trans osoby. *Duhové rodiny v systému náhradní rodinné péče*. Praha: Prague Pride, 87-92 s. ISBN 978-80-906362-5-5.

Homosexuelle initiative Wien, ©2020. *Unsere Ziele/Erfolge* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.hosiwien.at/ueber-uns/ziele/>

Homosexuelle initiative Wien, ©2020. *Lesbengruppe* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.hosiwien.at/gruppen-angebot/lesbengruppe/>

IRE. Německo homosexuálům umožnilo sňatky i adopci dětí, rozhodl Spolkový sněm. *Česká televize* [online]. 2017 [cit. 2020-11-27]. Dostupní z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2167693-nemecko-homosexualum-umozni-snatky-i-adopci-deti-rozhodl-spolkovy-snem>

In Iustitia, © 2019. *Poradna Justýna* [online]. [cit. 202-02-18]. Dostupné z: <https://in-ius.cz/poradna/>

JANOŠOVÁ, P., 2000. Fenomén homosexualita. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 13-32 s. ISBN 80-7184-954-5.

Jsme fér manželství pro všechny, © 2021. *Důvody, proč je manželství pro všechny správné a důležité* [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/duvody_a_odpovedi

KELLER, J. Předusek. *Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/P%C5%99edsudek>

KOSTLÁN, F. Dánsko bylo před 25 lety první zemí, která vyšla vstříc LGBT komunitě. *Romea.cz* [online]. 2014 [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/dansko-bylo-pred-25-lety-prvni-zemi-ktera-vysla-vstric-lgbt-komunite>

LGBT+ Danmark © 2021. *Om LGBT+ Danmark* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://lgbt.dk/om-os/>

MIOVSKÝ, M., 2006. Metody získávání kvalitativních dat. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 159-162 s. ISBN 80-247-1362-4.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021. *Tisková zpráva* [online]. [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2061970/26_01_2021-TZ_novela_SPOD.pdf/8ba7649a-73ad-a6da-c168-2739f2e82807

Ministerstvo vnitra České republiky, 2020. *Registrované partnerství* [online]. [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>

NEČÁSKOVÁ, P. Adopce dětí stejnopohlavními páry na Slovensku? „Je to v nedohlednu,“ říká socioložka. *Český rozhlas* [online]. 2019 [cit. 2020-12-28]. Dostupní z: <https://wave.rozhlas.cz/adopce-deti-stejnopohlavnimi-pary-na-slovensku-je-v-nedohlednu-rika-sociolozka-7785639>

- Novinky.cz, 2017. *Homosexuální páry mohou v Německu uzavírat manželství a adoptovat děti* [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/homosexualni-pary-mohou-v-nemecku-uzavirat-manzelstvi-a-adoptovat-deti-40047188>
- Novinky.cz, 2020. *Katolické Polsko je z papežovy podpory registrovaného partnerství v šoku* [online]. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/katolicke-polsko-je-z-papezovy-podpory-registrovaneho-partnerstvi-v-soku-40340129>
- POLÁŠKOVÁ, E., 2009. *Plánovaná lesbická rodina: rozhodovací proces jako klíčový aspekt k přechodu k rodičovství*. Disertační práce. Brno: Masarykova Univerzita.
- PERRIN, E., SIEGEL, B. Promoting the well-being of children whose parents are gay or lesbian. *PubMed.gov* [online]. 2013 [cit. 2021-07-22]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23519940/>
- Pronatal, © 2021. *Jak probíhá umělé oplodnění* [online]. [cit. 2021-07-22]. Dostupné z: <https://pronatal.cz/cs/umele-oplodneni>
- Samtökin 78, © 2021. *The National Queer Organisation of Iceland* [online]. [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://samtokin78.is/english/>
- Sbarvouven.cz, 2020. *S barovou ven* [online]. [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <https://www.sbarvouven.cz/zeptej-se-online/>
- SMETÁČKOVÁ, I., BRAUN, R., 2009. Abychom si rozuměli: Vymezení hlavních pojmů. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha, 9-10 s. ISBN 978-80-7440-016-2.
- SØRENSEN, K. Homosexuals got yes to marriage. *Jyllands-Posten* [online]. 2012 [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE4714120/homoseksuelle-fik-ja-til-aegteskab/>
- Spiegel panorama, 2017. *Gesetzesänderung Ab jetzt ist die Ehe für alle da* [online]. [cit. 2020-12-08]. Dostupné z: <https://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/ehe-fuer-alle-homosexuelle-duerfen-ab-1-oktober-heiraten-a-1170535.html>
- SUDA, K., VINTROVÁ, A.K. Rakousko je dalším sousedním státem umožňujícím sňatek homosexuálům. V Česku se na změnu čeká. *Právo21* [online]. 2020 [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/rakousko-je-dalsim-sousednim-statem-umoznujicim-snatek-homosexualum-v-cesku-se-na-zmenu-ceka>
- ŠABATOVÁ, A., 2019. *Výzkum veřejného ochránce práv: Být LGBT+ v Česku Zkušenost LGBT+ lidí s předsudky, diskriminací, obtěžováním a násilím z nenávislosti* [online]. Brno [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/uploads-import/DISKRIMINACE/Vyzkum/Vyzkum-LGBT.pdf>
- RICHARDSON, D., 2002. Constructing sexual citizenship: theorizing sexual rights. *Critical social policy*. University of Newcastle. 105-135 s. ISSN 0261-0183.
- RYŠAVÝ, D., 2002. *Metody a techniky sociálního výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého. 74- ISBN 80-244-0577-06.

TRAMPOTOVÁ, O. Adopce homosexuály: Ano, děti mají právo na láskyplné prostřední, říká Trampotová. *Dotyk* [online]. 2019 [cit. 2020-11.25]. Dostupné z: <https://www.dotyk.cz/publicistika/adopce-deti-homosexualy-olga-trampotova.html>

Týden.cz, 2015. *Soud v Rakousku přiznal homosexuálům právo na adopci* [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zdravi/deti/soud-v-rakousku-priznal-homosexualum-pravo-na-adopci_330090.html

TURCAN, P., PROCHAZKA, M. Desire for Parenthood and Associated Trends in Czech Lesbian Women [online]. *Sexual Medicine* [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2050116120301148#sec5>

Velvyslanectví České republiky v Bruselu, © 2020. *Manželství, registrované partnerství a nesezdané soužití v Belgii* [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/brussels/cz/konzularni_a_vizovy_usek/matricni_agenda/uzavreni_s_natku_v_zahranici/manzelstvi_registrovane_partnerstvi_a.html

VESELÁ, L. Homosexuálové mohou adoptovat děti, rozhodl dánský parlament. *iDNES.cz* [online]. 2010 [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/homosexualove-mohou-adoptovat-deti-rozhodl-dansky-parlament.A100504_220039_zahranicni_vel

VLČKOVÁ, I., 2007. *Adopce dětí homosexuálními páry ve světě*. Vsetín. Bakalářská práce. Masarykovo gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Vsetín.

WALKER, I., 2013. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3920-5.

Your Europe, 2020. *Registrovaná partnerství* [online]. [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/citizens/family/couple/registered-partners/index_cs.htm

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, 2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 73-103 s. ISBN 978-80-7488-415-3.

Zákon NN 92/2014, o životnom partnerství osoba istog spola. In: Zákon HR, 2014. [online]. [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola>

8 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Vzor polostrukturovaného rozhovoru

1. Souhlasíte s nahráváním rozhovoru a jeho následným použitím ve výzkumu?
2. Jak jste přijali svou sexuální orientaci?
3. Jaký máte názor na zákaz umělého oplodnění u lesbických žen?
4. Jaký je Váš názor na adopci homosexuálními páry?
5. Jaký máte názor na povolení či nepovolení adopce? Proč ano či proč ne?
6. Pokud by byla povolena adopce a zároveň i umělé oplodnění u lesbických žen, jaká forma založení rodiny by pro vás byla přijatelnější? Adopce nebo náhradní matka, která by vám dítě odnosiла?
7. Byly by jste pro zřízení sociální služby pro LGBT komunitu?
8. Jaká konkrétní sociální služba by měla být poskytována LGBT lidem?
9. Myslíte si, že by se změnil pohled společnosti na LGBT komunitu, pokud by se v ČR povolila adopce? A případně jak?
10. Jaký máte názor na stejnopohlavní manželství?
11. Mělo by být stejnopohlavní manželství povoleno i v ČR se stejnými právy, jako heterosexuální manželství?
12. Kdyby byla možná adopce dětí v ČR adoptovali by jste si dítě? Pokud ne proč?
13. Jakými faktory je ovlivňovaný názor společnosti na adopci homosexuálními páry?

9 Seznam zkratk

LGBT Lesby, gayové, bisexuálové, transgenderové osoby